



XXX. ÉVFOLYAM, 2020/4. SZÁM

2020. TÉL

franka



Szenzációs
régészeti lelet

9. oldal

Pálmai Árpád
és a zene

10. oldal

Karácsonyi
mézes rolád

13. oldal

Péter testvér
szentelése

14. oldal

Kiss Antal emlékei

20. oldal

Interjú:

**János atya
múltról
és jelenről**



Isten kimondja önmagát

Az Isten Igéje, Isten szava kifejezésről legtöbbször a Biblia jut eszünkbe. „Ez az Isten igéje” – halljuk a szentmisén, a szentírási részletek felolvasása után. Isten Igéje azonban a kereszténység számára kezdettől fogva nem csupán a Szentírás írott betűit jelenti, hanem elsősorban egy személyt: Jézus Krisztust. Ő az örök Ige, a Logosz, akiről a János-evangélium szárnyaló prológusa beszél: „Kezdetben volt az Ige...” (Jn 1,1).

Isten öröktől fogva kimondja önmagát.

Szent Ferenc különös érzékenységgel figyelt az isteni Szóra. Szenvedélyesen érdekelte minden, amiben a láthatatlan Isten érzékelhetően megjelenik számunkra. Elbűvölte a megtestesülés titka. Olyan tettek is fakadtak ebből, hogy ha írásos papírdarabot talált a földön, nagy tisztelettel emelte föl: hátha a Szentírásból való. (Napjaink szövegtengerében maradt-e érzékünk az írott szó szentsége

iránt?) Naphimnusza pedig arról tanúskodik, hogy a teremtmények szépségében is a Teremtő keze nyomát fedezte föl.

Isten a teremtés által is szól. Szent Bonaventura, a középkor nagy ferences teológusa írja, hogy a természet olyan, mint egy Istenről szóló könyv. Hatszáz évvel később ugyanez a gondolat visszhangzik Vörösmarty versében: „A természet örök könyvét forgatni ne szűnjél: benne az Istennek képe leírva vagyon.”

Tíznapos karanténom alatt bőven volt időm nézegetni szobám ablakából az iskolaudvaron álló hársfa lombtalan ágait. „Tanulni kell a téli fákat” (Nemes Nagy Ágnes), ahogyan a téli várakozás idején még a lombok szép fölőlegétől is megszabadulnak. Meztelen ágaik, mint imára tárt kéz, nyújtóznak az ég felé.

Mi gyakran maszkok mögé rejtőzünk – és nem csak járvány idején. Vannak egyszer használatos és hűséges, sokáig mosható maszkjaink. Mennyi erőnk, figyelmünket tékozzoljuk el arra, hogy többnek, jobbnak, erősebbnek látsszunk magunknál és másoknál! De a betlehemi jászol előtt, ha valóban „meglátjuk a Kisgyermeket” (vö. Mt 2,11), egyszerre lehullnak rólunk látszataink és álarcaink, mint a téli fákról a levelek.

Karácsony a Szó ünnepe. Mert valóban ünneplésre méltó, hogy Isten nem tud, nem akar mást adni, mint Önmagát. Akarja, hogy értsük Őt. Ezért lett emberré. „Sokszor és sokféle módon szólt hajdan Isten atyáinkhoz..., ezekben a végső napokban pedig Fia által szólt hozzánk” – írja Szent Pál (Zsid 1,1-2).

Aszónak – isteni és emberi szónak is – akkor van értelme, ha meghallják. Egész életünk vezérfonala lehet, hogy Isten szavát, jeleit fürkésszük – a természetben, a Szentírásban, Jézus tetteiben és szavaiban, de mindennapjaink jelentéktelennek látszó történéseiben is. Sokszínű szavai egybecsengenek karácsony üzenetében: „Velünk az Isten” (Mt 1,22).

FR. BALÁZS JEROMOS OFM

Az esztergomi Temesvári Pelbárt
Ferencs Gimnázium és Kollégium,
valamint a Pax et Bonum Esztergomi
Ferencs Diákegyesület lapja

XXX. évfolyam, 2020/4. szám
2020. tél

Cím:

2500 Esztergom,
Bottyán János u. 10.

Tel.:

06 (20) 376-9632

Ímél:

franka@frankaegom.hu
paxetbonum.esztergom@gmail.com
(Diákegyesület, öregdiákok)

Web:

franka-egom.ferencs.eu

Felelős kiadó:

Szánthó Gellért igazgató

Főszerkesztő:

Keppel Dániel

Szerkesztő:

Kedves Ilona

Címlapfotó:

Keppel Dániel

Lapterv:

Szedes Balázs Péter © 2015

Nyomda:

Spori Print Vincze Nyomda

(sporiprintv.hu)

Laudetur...



A karácsony liturgiájában gyakran halljuk: „Ma megjelent...”, „Megjelent megváltó Istenünk kegyelme” – írja Szent Pál, vagy Szent János: „Az élet megjelent, és mi láttuk...” Igazán teljessé a látás említése teszi a képet: a megjelenés és a látás ugyanis kölcsönösen feltételezik egymást. Ha egy öntudattal rendelkező lény valamit megjelenít, megmutat, akkor azt azért teszi, hogy valaki lássa. Aki pedig képes a látásra, az szeretne is látni valamit. Valamit, ami megjelenik.

Mi karácsonykor a láthatatlan Isten látható megjelenését ünnepeljük. Akkor most Isten látható vagy láthatatlan? Az egyház történelméből „képprombolásként” ismeretes esemény sor végén azt fogalmazták meg, hogy Istenből mindaz ábrázolható, ami látható belőle, vagyis Jézus életének eseményei és a szentek életének eseményei. Tehát mégiscsak van, ami látható Istenből. Jézus élete ugyanis és a szentek élete megjeleníti, láthatóvá teszi Istent!

Istennek látható formában való megjelenése arra ösztönözte az embereket, hogy menjenek oda, és lássák. Ezért keltek útra a pásztorok és a mágusok is, és nem csalódtak.

De nemcsak ők, hanem minden kor embere mindig látni akarja, ami Istenből látható, szerethető és kedves. A gyermek Jézus pontosan ilyen!

Ezért rendezte meg karácsony ünneplését Szent Ferenc Greccióban úgy, ahogy megrendezte. Hogy láthatóvá váljék Isten alázata, Jézusnak már akkor elszenvedett kellemtelenségei és ezen keresztül irántunk való szeretete. Ezért festették meg művészek évszázadokon keresztül Jézus születését. Ferenc jászólában azonban nem volt kisbaba, de még bábu sem, a Jézus születése festményeken pedig akárhogy is ki van emelve a kis Jézus, mégis csupán egy átlagos kisbaba. Akik azonban elmondják róla nekünk, hogy ki is ő, azok az öt körülvevő angyalok, pásztorok, mágusok stb., akik csodálkozó tekintetükkel, kifejező gesztusaikkal mintegy megmagyarázzák, kit láthatunk itt. A megjelenés és annak látása, így lesz tudássá.

Egyébként ez a jelenség nem ismeretlen a mindennapi életből, például az iskolából sem. A tanár megjelenít valamit (még ha virtuálisan is), a diák pedig látja, és ennek – jó esetben – tudás lesz a következménye. Miért említem ezt? Mert a kettő kölcsönhatásban áll egymással. Csak aki megtanulja a megjelenő „jelenségeket” látni, és megtanulja jelentésüket megtudni a mindennapi élet világában, az lesz képes az Isten által adott jeleket is meglátni, és abból tudásra szert tenni, életet meríteni. De fordítva is így van. Ezek kölcsönösen erősítik egymást. Ezért van szükségünk a hétköznapiakra (tanításra), de ezért van szükségünk az ünnepekre is.

Ezekkel a gondolatokkal szeretnék Istentől megáldott karácsonyt és békés új évet kívánni mindenkinek, aki tanárként, prefektusként, vagy fizikai munkát végezve, szavával, életével, munkájával valamit „megjelenít” Istenből diákjainknak, vagy aki jótévőként támogat bennünket ebben a tevékenységben, és természetesen, akik ezt látják: jelenlegi és volt diákjainknak is!

Krisztus megszületett nekünk, jöjjetek, imádjuk!

P. dr. Varga Kapisztrán OFM
lelki igazgatóhelyettes



A gyerekek mindennapi élete, sorsa belső ügyemmé vált

* Interjú Tokár János atyával

Úton Szombathely felé az autópályát övező frissen szántott földeken rendre felbukkannak őzek, hol magányosan, hol kisebb csoportokba verődve. Távolságból nézem őket, élelem után kutatnak. János atyához igyekszem, kavarognak fejemben a gondolatok, mennyi mindentről lehetne és kellene is beszélgetni. Az őzek látványa azonban minduntalan előcsalogatja bennem a gercsei kastély emlékképeit. Ott láttam először testközelen szarvast, félve menekülő gidát. Gercse fogalommá, majd legendává vált az iskola történetében. A diákok számára többet jelentett, mint erdei iskola vagy puszta kikapcsolódás. Ami lent, Esztergomban az iskolapadok között elkezdődött nevelésként, az itt fönt folytatódott életre szóló élménnyé válva. Most alkalmam van megkérdezni János atyát minderről, sőt visszatekintve a múltba egész igazgatóságának értékeléséről...

– A gercsei kastély és az erdőrengeteg a végtelenbe tágította a nézésemet, a lelkemet. Vonzott a belső szabadság, még a turista-utakat sem szerettem, mert azt éreztem, hogy beszűkítenek. Egész életemben valahogy a szabadságnak a végtelen dimenziói hívogattak. Ha választhattam volna egy épületet lakóhelyül, az biztosan a legnagyobb lett volna, hatalmas szobákkal és folyosókkal, végtelenbe nyíló terekkel. A Gercse-tető ezt a belső késztetést indította el bennem. Egy piciny fennsík, amelyre egy sziklába vájt köves út vezet fel. Szívesen beszéltem arról a gyerekeknek egy-egy közös reggeli ima alkalmával, hogy próbálják meg felemelni a szívüket, szárnyaljanak, nézzék, ahogy kitárulkozik előttünk a teremtett világ a Duna vonalától egészen Győrig, Székesfehérvárig. Együtt csodáltuk ezt a hullámzó nagy tömeget, ami a föld, rajta a hegyekkel, erdőkkel, településekkel. Miért volt ez szép? Mert egy hatalmas, nagy világ csodálatában ott lehettünk mi, a kicsi kis emberke, aki akkora tágaságot kapott a lelkébe a jó Istentől, hogy mindezt átélheti, magával viheti, benne élhet.

☞ *És aztán le kellett jönnöd a hegyről, újra és újra vissza kellett térned abba az iskolába, ahol a kamaszkor éveit töltötted, és ahol idővel rektor, majd 17 éven keresztül igazgatóként működöttél. Húsz év vezetői munka a hamarosan 90 éves fennállását ünneplő intézmény életében jelentékeny időnek számít. 2014-ben hagyta el a Frankát, ha visszatekintesz életednek erre a szakaszára hat év távlatából, hogyan él benned a múlt?*

– Ahogy időben minél messzebb kerülök ettől az időszaktól, annál inkább ez az egész 17 év köddé válik, belőle inkább csak egyes emberek kerülnek elő. Elsősorban személyekre gondolok vissza, múltból kitekintő arcokra, egy-egy emberi gesztusra, közös élmények emlékeire. Igazából sohasem az élt bennem, hogy valami összefüggő folyamatként, valami elismerést kiváltó „műkét” lássam az itteni tevékenységemet: voltak helyzetek, történések, ötletek, amelyek inspiráltak és vitték előre a mindennapjainkat.

☞ *Amikor átvetted az igazgatóságot, voltak előtted példaképek? Az elődeidtől mit tanultál, milyen értékeket akartál továbbvinni?*

– Minden előttem lévő igazgató példaképnek számított. Pál atyának például zseniális diplomáciai érzéke volt, olyan ügyesen és elegánsan, gazdag szókészlettel tudott beszélni és a dolgokat irányítani, hogy az nekem rendkívül imponált. Udvariasan és kedvesen, az emberek iránt a legnagyobb tisztelettel nyilvánult meg. Bevonta az egyházmegyes papságot is az iskola életébe: a felvételiztetéskor szembesülhettek azzal, hogy milyen diákokra számítnak, akarta, hogy ők is tudják, kit küldenek hozzánk. Halhatlan nagy energiával dolgozott, ez ugyan csak tetszett. Mert beleállni a különböző ütközetekbe. Ezekben rendkívül határozott volt az iskola és a rend érdekében. Felelősségérzetre nevelt, a gyerekeket is mindig szembesítette a problémákkal. Szokás mondani, hogy könnyű azokkal a diákokkal foglalkozni, akik jó magaviseletűek és okosak, ő ezzel ellentétben mindig kiválasztotta magának a legmulyábbat, a leggyámoltalanabbat, a legbutábbat, és mindig ezeket kérte meg valamilyen feladatra, amelyben érezhette a gyerek, hogy megbecsülik, emberszámba veszik. Ez a fajta szemlélet hatott rám.

Aztán ott volt Jeromos atya, akiben végtelesen szelídség élt. Olyan ember volt, akit nem- hogy nem lehetett kihozni a sodrából, hanem

még ő talált mentséget a másíknak, még akkor is, ha az volt a hibás. Lassan, komótosan válszolt, vagyis megfontoltan, nem kapkodta el a szavait, melyekkel mindig a legjobbat hozta ki az emberből. Ha megjelent valahol, csönd lett, tekintélyparancsoló jellemmel bírt.

Nagy hatással volt még rám Hajdu Antal atya. Matematikát és kémiát oktatott, négy évig tanította az osztályunkat. Hihetetlen szorgalmas embernek ismertem meg. A dicsőség nem érdekelte. Legegyszerűbben végezte a legszolgáibb fizikai munkát, még a vécét is kitakarította a gyerekek után, ha arról volt szó. Rendet tudott teremteni maga körül minden értelemben. Kapálni járt, kétkezi munkát végzett, és ez már-már legenda, de tényleg igaz, hogy amikor orosz tanárra volt szüksége az iskolának, elvégezte az orosz szakot, amikor pedig kémiaszakos tanárból volt hiány, azonnal beiratkozott a kémiára. Röviden prédikált, öt percben, de abban minden benne volt.

☞ *És ezután jössz Te. Hogyan illeszkedsz ebbe a sorba? Mi az, amit látásmódban, lelkiületben hozzá tudtál tenni az iskolához?*

– Megmondom őszintén, hogy ha visszatekintek a múltba, semmilyen materiális természetű dolog: átépítés, felújítás stb. nem töltötte be a lelkeket. Sok mindent felsorolhatnék, amire azt mondhatnám, hogy büszke vagyok, de jobban vonzanak azok az eszmék, amelyeket képviselhettem. Mire gondolok? Amikor az egyik tetőtéri hálórész elkészült, a kvadrum felé néző falrészre nagy betűkkel felirattam a következőket: *Deus meus et omnia – Istenem és mindenem*. Úgy éreztem, hogy ennek a szellemiségnek kell átjárnia az egész iskolát. Azzal, hogy ezt betűkkel leírva láthatóvá tettem, adtam egy állandó tanítást. Aztán eszembe jut az is, hogy mennyi helyre mentem el koldulni, amikor valami kellett. Összeszámoltam magamban, hogy körülbelül egy milliárd forintot szedtem össze a 17 év során, amelyben voltak számunkra kedvezőtlen idők is: a Horn, később pedig a Gyurcsány-Bajnai korszakra gondolok. Sőt, amikor tüntetni jártunk 2002 és 2010 között, folyamatosan az erősített belülről, hogy eljussak a szabadságnak olyan fokára, amikor már úgy érzem, hogy semmit nem tudunk elveszíteni. Az egész iskolát vittem magammal, míg mások féltek és a következményektől tartottak. Annyira szabad akartam lenni, hogy tudjam, nincs vesztenivalóm. Ezzel

a lelkiülettel mentem el például a holland királynőhöz is pénzt kunyerálni, azért, hogy a nagykanizsai tábort működtetni tudjuk a gyerekek számára.

☞ *Az iskola arculatán, jellegén formáltál valamit? Arra gondolok, hogy a rend által fenntartott három iskola közül mi vagyunk azok, akiket talán úgy tartanak számon, hogy ez egy befogadó intézmény, sem mint elit iskola. Te akartad, vagy Te is akartad, hogy ilyenek legyünk?*

– Ez egyáltalán nem igaz, ez a fajta besorolás nem tőlem származik. Ha bárki azt kérte volna tőlem az igazgatóságom alatt, hogy skatulyázzuk be az iskolát, soha ilyet nem tettem volna. Ha azt mondták volna, hogy „gyártsunk” papokat, akkor biztosan tiltakoztam volna ez ellen. Hogy papokat is, az más! Mindig nyitott voltam a változásokra, és ez ellentmond a kategorizálásnak! Nem koncepciótlanság az, ha az ember nyitott.

☞ *Vagyis figyelted az idők jeleit, és ahhoz alakítottad az iskolát.*

– Próbáltam, igen. Amikor a cigányfelzárkóztatás került szóba, akkor cigányiskolát indítottam a Frankához csatoltan. Amikor pedig az volt a téma, hogy nyissunk a kisebb diákok felé, mert oda kell figyelni a jövő kihívásaira, elindítottam a 7. osztályt. Sokan nem értették. Vagy amikor kértem a rendi plébánosokat, hogy küldjenek gyerekeket, és azt láttam, hogy ez sem megy zökkenőmentesen, át akartam venni a szigeti iskolát, a Gyakorlót, hogy biztosítani tudjam a létszámot. Indítottunk szakképzést is, mert ennek köszönhetően a kárpátaljai gyerekek tovább tudtak itt maradni nálunk. Amikor ez lecsengett, megszüntettük. Sokan úgy érezték körülöttem, hogy mindez csak ötletelés. Arra próbáltam figyelni, hogy hosszabb távon szolgáljam az iskola működőképességét. Ez is a szabadság része, normatívából akartam élni, nem pedig a rendtartomány által nyújtott segítségből, ami mindig kötöttségekkel jár...

☞ *Ebben a szabadságvágyban mi adott számokra biztonságot? Nemde a nagyszámú szerzetesi közösség, amely mindig is vonzó volt a szülők számára, ha gyermekük jövőjéről, neveléséről kellett gondoskodniuk?*

– Még mélyebbre mennék a számoknál, ugyanis egy szerzetesi közösség (nagy vagy kis létszámmal) sem mindenre kapható. Azokra a testvérekre, akikkel ezekben az időkben

együtt dolgozhattam, ma is hálásan gondolok, mint igazi lelki emberekre tekintek. A légből kapott ötletekre nem mozdultak, vagy inkább úgy fogalmaznék, hogy nem a légből kapott ötletekre mozdultak. A sikereinket mindenki áldásnak fogta föl, amelyben azt éreztem, hogy akkor ez a jó Istentől is megáldott válasz valamely kezdeményezésünkre. Ha visszagondolok, azt látom, hogy rendtársaim jó közösséget alkottak, szerették a gyerekeket, és jó szívvel látták el a feladatokat.

☞ Mikor átütő erejű egy ferences közösség? Van olyan vélekedés, amely szerint jobb a kevés, de „minőségibb” életet élő szerzetes, mint a kierőszakolt, minden osztály mellé odarendelt ferences, ha akarja, ha nem. Hogyan érvényesül jobban a ferences karizma?

– Ki merem mondani, hogy az a szellemi irányzat, amely az elitizmust, a professzionizmust és a perfekcionizmust érvényesíti vagy érvényesítené az életünkben, az nem ferences. Csak abban az értelemben lehet létjogosultsága, hogy az egyes ferences a maga személyes életét próbálja így, jó értelemben, a lehető legtökéletesebben élni, de mint a közösség számára alkalmazott működési elv, intézményi forma, biztosan nem ferences. Olyan hiú mutatókat és elvárásokat kíván az emberektől, amelyekben már nem az van megfogalmazva, hogy a lényeg az egész életünk odaadása lenne a jó Istennek. Ez vezet ahhoz a szemlélethez, hogy ide csak a legjobb ferencesek valók, mert attól lesz majd több gyerek és több ferences hivatás. Nem igaz!

☞ Tehát azt mondod, hogy egy csetlő-botló szerzetesi élet ugyanúgy eredményes lehet a gyerekek nevelésében, csak legyen Istennek szentelve, neki átadva.

– Én azt mondom, hogy mindig legyen egy vagy két karizmatikus ember a közösségben, aki meg tudja szólítani a szűkebb és tágabb környezetét: híre megy annak, hogy van itt néhány olyan ember, akik kiváló lelkipásztorok karizmát kaptak a jó Istentől. És mellette van tíz olyan szerzetes, aki másféle adományokkal rendelkezik, és „csak” bizonyos tulajdonságai miatt tapadnak rá a gyerekek. Ilyen értelemben örömmel és tisztelettel le kell mondanunk minden különbségtételről.

☞ Változtál az igazgatóságod alatt? Átalakult valamiben a környezetéről való gondolkodás?

– Biztos, hogy változtam, amit leginkább abban éreztem, hogy egyre több mindent mertem és akartam is rábízni a rendtársaimra és a kollégáimra. Igyekeztem a feladatokat minél jobban leosztani. Ahogy haladtunk előre az időben, megfigyeltem magamban egyfajta hangsúlyeltolódást: a lélek vonzott, meghatározóbbá vált a spiritualitás. De ami nagyon megváltozott bennem, az a gyerekek megítélése. Egyszer megérintett az a gondolat, hogy mi lenne, ha ezek a gyerekek az én valódi gyerekeim lennének, ha én lennék a hús-vér apjuk? Ez a gondolat annyira magával ragadott, hogy ezután már csak így tudtam rájuk nézni. Aggódtam értük, amikor csak tudtam, hogy létük felől érdeklődtem. A gyerekek mindennapi élete, sorsa belső ügyemmé vált. Ez egy nagyon jelentős változás volt.

☞ Ez a szemléletmód az egyes embernek, az adott diáknak szólt, magáról arról a generációról, amely igazgatóságod ideje alatt osztályrészül jutott, hogyan gondolkodtál? Nemrégiben egy nagy szakmai múlttal rendelkező pszichiáter tartott előadást itt az iskolában, aki a mondanóját a következő idézetekkel kezdte: „Fiatalságunk [...] rosszul nevelt, fittyet hány a tekintélyre és semmiféle tiszteletet nem tanúsít az idősek iránt. Manapság fiaink [...] nem állnak fel, amikor a helyiségbe lép egy idős ember, feleselnek a szüleikkel és fecsegnek, ahelyett, hogy dolgoznának. Egyszerűen kiállhatatlannak”, illetve „Nem táplállok többé semmiféle reményt országunk jövőjét illetően, ha holnap a mai fiatalág kerül hatalomra, mert ez a fiatalág kibírhatalatlan, nem ismer mértéket, egyszerűen rettenetes.” Az előbbi idézet Szókratészről való, az utóbbi Hésziodoszról. Megdöbbenő. Lehetséges az, hogy mindenki a saját korszakát tekinti a legrosszabbnak, s közben kiderül, hogy nincs is lényegi különbség az egyes generációk között, nincs jobb meg rosszabb nemzedék?

– Nincs ilyen, legalábbis az én gondolkodásomban ez az összehasonlítás sohasem létezett. Egy azért biztos: nevelni kell, nem mondhatjuk ölbe tett kézzel, hogy minden rendben van! Sokszor olyanok vagyunk mi, felnőttek, mintha konzerválnánk a magunk prüdséget, úgy teszünk, mintha mi nem követtünk volna el ugyanebben az életkorban hasonló hibákat. Úgy állítjuk be a világot, mintha az mindig is erkölcsös lett volna. Ez nem nevelés.

☞ Te hogyan neveltél? Mi volt az alapvető koncepciód?

– Legfőbb nevelési elvem az volt, hogy a gyerekeket maximálisan terhelni kell. Személyre szabottan, de maximálisan, mert ez általában mindig kihozta belőlük a legjobbat. Ezáltal megtalálták magukban azt a területet, amelyben tudtak fejlődni. Emlékszem olyan gyerekekre, aki 2-es, 3-as tanuló volt, sőt néha meg is bukott félévben, de nagyon megszerette a Szentírást. Ő nem ért el különösebb sikereket a tanulás terén, de a jó Isten arcának a keresésében rendkívül mélyen érintett lélekke vált – és ez nekem elég volt. Azok a gyerekek csapódtak hozzám, akik vállalták a szellemi vagy a fizikai munkában ezt a komoly terhelhetőséget. A másik elv, ami még nagyon fontos volt, az a hozzáállás, hogy nincsen elveszett gyerek. Vettem fel olyat, aki négy eggyessel érkezett ide a Frankába, dacos volt és öntudatos – akkortájt halt meg az édesanyja, ő pedig lecsúszott, drogozni kezdett, nevelhetlenné vált az édesapja számára. Azt mondtam magamban, hogy pont ilyenre van szükség! Láttam benne valamit...

☞ Nem gondolod, hogy ezek az esetek hosszú távon árthatnak is a közösségnek?

– Ezt csak egyszeri és személyes helyzetekben lehet eldönteni. Úgy, hogy mozgalmat csinálunk belőle, értelmetlen. Ugyanakkor tapasztalatból mondhatom, hogy éppen az ilyen gyerekekből, vagy belőlük is ki tudott alakulni hűzőerő egy osztályban. A szülő eszköztelen maradt, mi felvállaltuk, ma pedig két diplomás ügyvéd.

☞ Ez karizma kérdése? Látsz vagy megsejtesz valamit a másiktól, amit a többség nem?

– Nem akarom azt mondani, hogy megéreztem, mert azzal valami kitüntetett szerepben tűnnék fel, holott ez az egész irracionális dolog. Inkább úgy fogalmazok, hogy nem ijedtem meg ezektől a helyzetektől.

☞ Amúgy van olyan pont, amikor nevelői szemmel azt lehet és kell is mondani, hogy eddig és nem tovább? Van, amikor ténylegesen le kell mondani valakiről, még akkor is, ha az a hozzáállásunk, hogy nincs reménytelen eset?

– Igen. Ha csak a saját osztályaimat nézem, talán 10-12 gyereket elküldtem. Mikor jön el ez a pont? Amikor úgy érzem, hogy teljesen tehetetlen vagyok, amikor azt látom, hogy már nincs több eszközöm. Ez persze nagyon szubjektív.

☞ *Milyen út vezet a fiúkhöz, milyen nyelvet kell beszélnünk ahhoz, hogy még a legproblémásabbakkal is szót érthessünk?*

– Erre van egy nagyon egyszerű válaszom: azt a nyelvet kell beszélnünk, amit ők is értenek. A nevelésben végső soron az ő bőrükről van szó, meg kell tapasztalniuk, hogy bizonyos helyzetekben a saját boldogulásuk ellen is tehetnek, és érte is. Az ő kezükben van a döntés. Felelősségre kell nevelni!

☞ *És ha a szép szó nem elég, jöhet a fegyelmzés... Egyszínitizta fiú közegeben ez hogyan lehet eredményes?*

– Minél keményebben, hogy az már a húskba vágjon! Mégis oly módon, hogy az adott gyerek azt tegye jóvá, amit elrontott. Meg kell fordítani a helyzetet, és ez máris az ő nevelésének az eszköze lesz. Ő adja az eszközt a kezünkbe azzal, amit csinált, nem nekünk kell kitalálni a büntetést. Ha a hibás cselekedet ellenkezőjét kérem, már nevelem. Volt egy diákom, aki megrögzötten dobálta az ételt a szomszéd épület falára. Nem azt mondtam neki egy idő után, hogy ez volt az utolsó eset, hanem fölcsedettem vele a szemetet az egész iskola körül, többször is. Nem tudtak csőrömpölés nélkül a kis székekkel leülni a templomban? Gyakoroltuk kint a városban a lányok szeme láttára... Többet már nem volt gond! Ehhez belül a léleknek kell erősnek lennie, az én lelkemnek, és úgy, hogy ne a düh táplálja! Nem veszekedni kell, hanem szembesíteni a problémával, és az ellenkezőjére, a jóra rávezetni.

☞ *Ha Szent Ferencet mint nevelőt nézed, találsz olyan eseményt, történetet az ő életében, amely a ferences nevelés alapja lehetne?*

– Egy közismert elbeszélés jut az eszembe, amely arról a novíciusról szól, aki megkérdezte Szent Ferencet, hogy lehet-e breviárium. A tartományfőnöke már megengedte, de a biztonság kedvéért megkérdezi Ferencet, aki persze azonnal átlátja a helyzetet. Egy hasonlattal válaszol, azt mondja: nekünk nem a nagy szentek, hős vértanúk történeteit kell elmesélnünk és továbbadnunk, és azzal dicsőséget szerezzünk magunknak. Ez számomra azt jelenti, hogy nem elég pusztán csak beszélni a jóról és a szentségről, közben pedig semmit se tenni. A breviárium ebben a történetben egyfelől a tulajdon, vagyis a szegénység kérdése,



másrészt pozitív értelemben a szentté válás útja, de nem úgy, hogy állandóan csak akörül forgunk, azt olvasgatjuk, miközben mi magunk semmit sem váltunk valóra belőle. Szent Ferencnek tulajdonítjuk ezt a mondást is: „quanto fa, tanto sa” – „annyi az ember tudománya, amennyit tesz”. A diákok nevelésében azok a hatékony módszerek, amelyeket együtt csinálunk velük, amikor nem sajnáljuk az áldozatot. Igen, a nevelés sokszor időrabló dolog. Gyerekekkel foglalkozni csak a saját időm odaadásával lehet. Ha ezt választom, a saját karrieremről le kell mondanom!

☞ *A lemondásra pedig a legtökéletesebb tanítást a Szentháromság egy Isten példáján látjuk, aki Jézusban, a megtestesüléssel kilép az örök, isteni tökéletességből, és vállalja a korlátoltságot, sőt a végtelen szeretet visszautasítását, meggyalázását. Ha ma születne meg Jézus, történeti aspektusból nézve, milyen világba lépne? Hogy látod ma Európát és benne Magyarországot? Van-e még hangja a kereszténységnek, karácsony üzenetének?*

– A jó Isten művei nagyobbak, mint a mi aggodásunk. Még olyan áron is, hogy 50 év múlva jöhet utánunk egy arab világ, amelyben a kereszténység, főként az európai csak mutatóban marad. Úgy látom, hogy nagyon enervált a kereszténység a mi földrészünkön. Kedvencemmé vált Georges Bernanos egyik gondolata, miszerint a gög, a lustaság és a tehetetlenség könnyeivel azon szomorkodunk, hogy teret veszítettünk. A kereszténység térvesztése csakis bennünk zajlik! Beszélhetünk liberalizmusról, materializmusról vagy relativizmusról, teljesen mindegy, hogy aktuálisan minek nevezzük azt, ami legyőz minket. Bernanos szerint a kereszténység térvesztése csakis bennünk

zajlik. Ezzel teljesen egyetérték! Kényelmesekek, lusták és tétlenek vagyunk, vagy a pápa szavaival élve: közönyösek. Panaszkodunk, hogy nincs terünk! Dehogyan nincs! Ott, ahol a hitnek megvannak a mindennapi, élő gesztusai, már más a helyzet. Föl kell hívni a világnak a figyelmét arra, hogy van Jézus Krisztus, aki több nálunk! Nem erőszakos nyomulás kell, Szent Ferenc sem erre tanít, de arra igen, hogy hirdessék a testvérek mindenütt az Evangéliumot. Sőt, egészen pontosan úgy fogalmaz, hogy ha kell, akkor akár szóval is. Ez nagyon fontos figyelmeztetés a keresztények számára, a szó csak egy másodlagos eszköz, a tettek megelőzik! Már csak azért is, mert nagyon sokszor hiteltelenekek a szavaik.

☞ *Karácsonykor is ezt látjuk: Jézus a megtestesüléssel már cselekszik is, a szeretete először tettekben nyilvánul meg, ezt követi a tanítás. Erről eszembe jut egy kép, a szemét törölgető Szent Ferenc, aki a hagyomány szerint azért sírt, mert az emberek nem szeretik a szeretetet. Ha jól emlékszem ez a kép volt hosszú ideig az ágyad fölött a falon...*

– Mindig giccsesnek éreztem a szeretetről való gondolkodást. Olyan sokszor beszélünk a szeretetről, úgy, hogy közben nincs meg mögötte az áldozat. A kellemes „áldozat” nem áldozat! A szeretet akkor szeretet, ha fáj – mondja Teréz anya, lelkileg és fizikailag is. Akkor szeretek, amikor érzem, hogy magamból valami olyat adok, ami áldozattal jár, valami többet követel meg tőlem. Ha szeretni akarsz, inkább ne beszélj róla! Azért volt mindig a síró Szent Ferenc képe a fejem fölött, hogy figyelmeztessen: a szeretetben ne érd be olcsón!

—————KEPPEL DÁNIEL



Fotók: Karvaly Bence

Lenni!

* Hamlet a Bubik Színpadon

A Babits Mihály Színház szeptember 5-én nyitotta meg 2020/21-es évadát a Hamlettel. A bemutató igazi színháztörténeti pillanat volt, hiszen Shakespeare klasszikusát 184 éve nem játszották Esztergomban.

Hamlet – a mi koncepciónkban – a kényszerű összefüggésben kísérletet tesz a gyerekzsoba revíziójára, aminek során megmérettetik a szerelem, család és barátság fogalma. Az öntudatra ébredő fiú az atyát kérdezi: Ki vagyok én? A régi, a patriarchális rend örököse? Vagy az anyai rész az erősebb bennem, ami ismeri a kegyelmet és a megbocsátást? Shakespeare műve

egy családi kamaradráma, ahol a történelem csak a legvégén rúgja rá az ajtót a temetetlen holtakra.

Az előadás Arany János fordítását használja, a főbb szerepekben Bánföldi Szilárdot, Viczián Ottót (Jászai-díjas), Faragó Andrást, Kéner Gabit, Orosz Csengét és Kazári Andrást láthatja a közönség. Az előadás nem jöhetett volna létre Ágoston Máté (zene), Kovács Vince (hang), ill. Kun Botond (szcenika) öregdiáktársaink munkája nélkül.

Külön öröm számunkra, hogy a frankás diákok rendszeres látogatói a színháznak, a járványveszély elmúltával induló színházi nevelési programunknak köszönhetően pedig aktív résztvevői lehetnek a Bubik Színpadon folyó művészeti munkának.

A Bubik Színpad repertoárja megtalálható a színház honlapján (www.babitssszinhaz.hu), valamint Facebook-oldalán.

KAJ ÁDÁM (2007/B)

IGAZGATÓ, BABITS MIHÁLY SZÍNHÁZ

Út a múltba

✱ Szenzációs régészeti lelet a Franka udvarán

A ferences gimnázium bővítése kapcsán még 2020 márciusában kezdtük meg az iskola udvarának régészeti feltárását. A már régóta folyó munkálatok sok új és izgalmas eredményt hoztak Esztergom középkori történetével és a város akkori topográfiájával kapcsolatban.

Kollégáimmal hosszú hónapok fáradságos munkájával sikerült feltárnunk egy 13. századi épületet, melynek funkciója bizonytalan, ám feltehetően a középkori ferences kolostorhoz tartozhatott. Ennek az épületnek a falmaradványait – melyek a barokk korban romos állapotban ugyan, de még állhattak – a város újjáépítésekor zajló tereprendezések során törmelékes földdel takarták be.

Az ásátás valódi szenzációja azonban a mára már 80 négyzetméteren előkerült középkori út, melynek nyomvonala eltér a mai Kossuth Lajos utcától, szerepe azonban mégis hasonló lehetett. A mai utcák elődeinek is tekinthető 18. századi úthálózatot nem a középkori hálózatra fektették rá, ebből adódik a két út közti távolság. A feltárt útszakasz feltehetően a középkori Esztergom egy jelentős útja lehetett, hiszen nagyméretű, lapos, egymás mellé precízen lehelyezett kövekből áll. Az úthibákat pedig néhol korabeli sóderes „kátyúzással” javították ki. Az emberek, ahogy manapság, úgy a középkorban is gyakran szórta el pénzt, így nem csoda, hogy az út felületén is több 12-13. századi pénzérmét találtunk, amelyek segítik megválaszolni azt a kérdést, mikor is használhatták az utat.

Ezekon a csodálatos felfedezéseken túl több apró lelettel is gazdagodott a MNM Balassa Bálint Múzeumának gyűjteménye. Előkerült többek között néhány zarándokjelvény, rengeteg kerámiatöredék, egy bronz kulcsocska és számos középkori gyűrű is. Ez utóbbi ékszerek közül mindannyiunk kedvencévé vált egy visszafelé néző, sárkányalakot ábrázoló, bronzból készült darab, amely nagyon jó állapotban került napvilágra.

Az ásátást karácsony előtt szeretnénk befejezni, hogy az új szárny építése minél hamarabb megindulhasson. Reményeink szerint a feltárt, a történelem „kézzel fogható” fantasztikus darabjai az épületterv részei lesznek, hogy azok valamilyen formában a nagyközönség számára is láthatóak legyenek.

KOCSIS ANITA RÉGÉSZ, INTÉZMÉNYVEZETŐ



Fotók: MNM Balassa Bálint Múzeum



A zene által erőt tudok adni az embereknek...

* Interjú Pálmai Árpád karnagy, egyházzzenésszel

🔔 *A gyökerek meghatározóak az emberéletében. A tieid hová nyúlnak vissza?*

– A Dunakanyarban, Dömösön nőttem fel, négy húgom van. A falusi lét, aztán a Visegrádhoz, majd Esztergomhoz való kapcsolódás határozta meg az életemet. A szüleim pedagógusok, ennek minden velejárójával: láttam a pálya szépségeit és nehézségeit. A zene és a hit egyszerre volt jelen gyerekkoromban. Kiskoromnak meghatározó, hosszú ideig tartó élménye, hogy Beer Miklós, a későbbi püspök volt a plébánosunk. Magával ragadó és mindenkor szeretetteljes személyiség, aki ugyanakkor alázatos. Később is voltak nagyon nagy professzoraim, akikre jellemző a mondás: „emberek lenni minden körülmények között”. Rá szoktam csodálkozni azokra

az emberekre, akikben ott van az alázat, ez mindig hálával tölt el. Miklós atya ilyen volt: előre köszönt minden embernek a falu utcáin, mindenki ismerte, mindenki számíthatott rá. De már korábban, óvodás koromban volt egy nyugdíjas bencés szerzetes Dömösön, akinek szerettem a miséire járni.

🔔 *Az egyházzenei gyökerek mikorra nyúlnak vissza?*

– Nyolcéves koromban Visegrádról, a napköziből Dömösre hazaérkezve, a buszmegállóból egyenesen a templomba mentem, hogy majd az esti szentmisén ministráljak. Előtte öttől fél hatig Beer Miklós atya orgonált velem fönt a templom kórusán. Ez maradandó élmény volt.

🔔 *Mind az öt gyereket taníttatták zenélni a szüleid?*

– Két húgom és én zongorázni tanult, volt, aki fuvolázott, hegedült, volt, aki csellózott. A gimnázium előtti nyáron kezdtem már a kántorképző tanfolyamot, így érettségi előtt átvehettem a kántori oklevelet. Akkortájt, amikor én a ferences gimnáziumba jártam, túl nagy zenei élet nem volt. Diákként rám és néhány osztálytársamra ezért nagy szerep hárult a „ház” liturgikus életének alakítása terén. Scolát szerveztem az osztálytársaimból, meghívtak bennünket főleg egyházi eseményekre, de szerepeltünk a városi adventi rendezvényeken, a kórházi karácsonyi ünnepségen, sőt – mivel még börtön is működött akkor

Esztergomban – az érettségi előtti évben ott is voltunk énekelni a raboknak. Az is nagy élménynek számított.

☞ Szeretted a gimnáziumba járni?

Szerettem, de a templom nagyobb hatással volt rám, mint az iskola vagy a kollégiumi lét. Aztán persze felmerült a hogyan tovább kérdése. Tízéves koromban pap vagy buszsofőr szerettem volna lenni, azóta is szeretek vezetni, de amikor komolyan sor került a pályaválasztásra, akkorra kialakult bennem, hogy szeretném, ha a tanítás és a zene része lenne az életemnek meg a kántorkodás is. Úgy érzem, hogy a zene olyan ajándéka az Istennek, ami akkor az igazi, ha nemcsak magába fogadja az ember, hanem tovább is tudja adni. Hiszem, hogy mindenkinek megvan a küldetése, hivatása: nagy ajándék, ha valaki megértette, hogy ezen az úton tudja közelebb vinni az embereket Istenhez. Hozzám nem annyira a zeneelmélet vagy a kutatás áll közel, hanem az, hogy ahol zenészként jelen vagyok, ott – Prohászka nyomán – „szébb legyen körülöttem a világ”.

☞ Az ELTE-n ének-zetanár–karvezetés szakra kezdted járni, ezzel párhuzamosan a Zeneakadémia egyházzene szakára, majd ott folytattad tanulmányaidat az ének-zetanár–karvezetés diploma megszerzéséhez is. Budapesti tartózkodásod alatt hová tudtál kapcsolódni?

Főként a terézvárosi templomhoz, ott kántorizáltam rendszeresen, temetéseken besegítettem. Létre is jött a Capella Theresiana énekegyüttes, fiatalkori szakmai tapasztalataimban és lelki műhelymunkámban életem fontos állomása volt. A kórossal Avilában és Rómában is jártunk! Aztán Európában számos világversenyen vettünk részt szép eredményekkel a Discantusszal, ami egy több mint húsz éve működő énekegyüttes. Volt még egy énekegyüttes, a Stella. Általuk az ökumené került hozzám nagyon közel, ebben ugyanis hatan voltunk: két katolikus, két evangélikus és két református énekes. Végül megemlíteném még a régi zenét játszó Kecskés Együttest, amelyben tizenhét éves korom óta rendszeresen énekelek. De a Tabulatúra régizene együttesrel is fel szoktam lépni és Pitti Katalin operanékesssel, Hegedűs Valér orgonaművésszel. Velük ezekben a napokban nagy munkában



vagyok. Karácsonyi és Mária albumunk után hamarosan megjelenik harmadik lemezünk: a Trianon-emlékév jegyében hazánkért imádkozunk, éneklünk.

☞ Tanítasz gimnáziumban, szemináriumban, de azt látom, hogy máshol is gyakran „kibújik belőled” a pedagógus!

– Valóban, ha van módomban megszólalni emberek előtt, akkor nehezen tudom azt elképzelni, hogy ne adjak magamból valamit. Olyasmire gondolok, mint rendhagyó magyar- vagy történelemóra, magyar szentjeink zenés emlékezete, szent királyaink énekes imádságai, vagy zenés történelmi időutazás Esztergomból Visegrádig, Budáig. Tehát a magyar historikus zene a hit szemüvegén keresztül.

☞ Mit jelent számodra az a lehetőség, hogy a televízió keresztül is eléred az embereket?

– Nagyon átélem, hogy az éneklésnek mekkora szerepe van! Ahogy a zarándoklatokon a zene által erőt tudok adni az embereknek, úgy a modern technika adta lehetőségekkel is szívesen élek. Az Örömhír terjesztéséhez – a helyes arányokat és stílust megtalálva – felelősségünk használni ezeket. Lelki táplálékot, útmutatást, lelki vezetést nyújthatunk, hiszen annyi hatás éri az embert, hogy szüksége van eligazításra, támpontokra. Zeneileg sem mindegy, hogy mit hall. Olyan iránytű, mérce legyen a tévé, amelyre ráhagyatkozhat, amelyben megbízhat. Ebben a vírusos időszakban a liturgiába is sokan csak a képernyőn keresztül kapcsolódhatnak be, fontos, hogy ez zeneileg is igényes legyen.

☞ Ha már a decemberi számban beszélgetünk, engedelmekkel egy zeneakadémista korodban írt karácsonyi versedet ajándékozunk az Olvasóknak!

Messiasunk született

Sötét éjben, nagy titokban
kisgyermekként jött közénk,
betlehemi istállóban
üdvösségünk fényeként.
Fekszik hideg jászolóban,
állatoknak szalmáján,
felismerék Megváltónkat,
megoszták hajlékukat.
Hallja meg már széles világ
angyaloknak szózatát!
Örvendező pásztorokkal
zengjünk mi is glóriát!
Hogy várjuk az égi Pásztort?
Ne csak kénnyel s lelkesen!
Hagyjuk, hogy a sötét éjben
lelkünk fénye ő legyen!
Áldjuk mi is a Kisdedet,
ki érettünk született,
lakjék köztünk fogyhatatlan,
mint Hit, Remény és Szeretet!

MADOCSEI BEA – EWTN



Fotó: Kuzder Cellért

Könyvajánló

Karácsony a ferenceseknél

* A szerkesztő előszava

Mennyire mélyen megérinti a lelkünket ez a csodálatos időszak! Karácsony. Minden együtt: a tél közepén is zöld fa, az egész lakást betöltő illata, az ünnepet megelőző sok titkolódzás, a hetekkel korábban megjelenő ragyogó és egyre erősödő fények, a szebbnél-szebb csomagolópapírok, a benne rejtőzködő ajándékok, a millió részletre kiterjedő készülődés, kedvenc ételeink, italok beszerzése, a lakásban a sütemények mézes-édes terjengő aromája, csillagszórók, az ünnepi hangulat.

És a lelkünk belső öröme? Újabban egyre többször kerül szembe: a zaj, a bevásárlás csömöre, a lélektelen ajándékkupac, a hideg, sivár otthonok, pillanatokra szorítózkodó átadás-átvételi ceremónia a Szent, a Szentség, a karácsonyi énekek meghittsége nélkül a kis Jézus jelenlétét, békéjét, csendjét elfeledve.

Ez a könyv segítséget szeretne lenni. A benne összegyűjtött imák, énekek, elmélkedések, leírások, pápai megnyilatkozások

fókuszában a Fiúisten megtestesülése áll: az Örök Isten mérhetetlen nagy jóságában osztozik az életünkben. Tekints szét magad körül – bármennyire is elképzelhetetlennek tartod: igen, a te otthonodban – eljön Szíve melegével, őszinte, egyszerű tiszta szeretetével, és átadja magát neked, hogy boldog légy!

Te is erősítheted ezt magadban, ha úgy teszel, mint Assisi Szent Ferenc. Készülsz lelkedben és természetes egyszerűségben. Ferenc pápa nagyon ajánlja, hogy minden család állítson betlehemet. Mennyi ötletet lehet bele vinni. Például az egyik helyen úgy alkották meg, hogy Mária bágyadtan fekszik a szalmaágyon, József a sarkánál ücsörög, karján a kis Jézus. A jelenet címe: *Hagyjuk anyut aludni... Menjél el gyönni!* Ne tárgyakban gondolkodj – mit vegyek? Emberekben! Maradj egyszerű és lelked mélyén hagyj megszületni a békét!

A könyv szerkesztésében pár szempontot igyekeztem betartani: minden olyan ének

kerüljön bele, amit ferences hagyományunk mai napig őriz, szólaljon meg Ferenc pápa különös érzékenysége Assisi Szent Ferenc karácsonya iránt – és akkor olvassuk el a korábbi pápák írásait is. Legyen valami távlat a tekintetünknek, amikor a Szent Születést szemléli: Betlehem városa, a pásztorok, az angyalok, az Ünnepek Ünnepe és Mária, az édesanya. Minden ferences közösség betleheme jelenjen meg. Nézzük a karácsonyt a gyermek szemével, tudjunk együtt fohászolni – így terebélyesedett az énekek köré csoportosítva hol egy kép, hol egy elmélkedés, leírás. Igyekeztem az összetartozó szemelvényeket közel, egymás utáni lapokon megtartani.

Dicsőség a magasságban Istennek, békeség a jóakarátú embernek!

P. TOKÁR JÁNOS OFM

A könyv 2000 Ft-os áron megvásárolható valamennyi ferences plébánián és az esztergomi gimnáziumban.



Könyvajánló

Gaál Csaba: Rendhagyó nyelvi gondolatok kitérőkkel

* Egy orvos nyelvi kalandzásai

Szeretem a szépet, a jót, a rendet, a szabályozottságot, a logikus cselekedeteket, a következetességet. Nem vagyok nyelvész, de a leírt tulajdonságokat keresem és mind meg is találok anyanyelvemben, ezért bánt, bosszant nyelvünk hanyatlása. Mint átlagos értelmiségi, egyre aggodóbban hallom, olvasom, érzékelem a magyar nyelvhasználat színvonalának romlását. A helyes nyelvhasználat mindnyájunk érdeke: „... a nyelvhelyesség ügye nem nyelvészeti szakkérdés, hanem közügy, mindnyájunk ügye” – írta Kodály Zoltán 1974-ben.

Czakó Gábor után írom (*Nyelvédesanyánk*), hogy a külföldre szakadt magyarság között akadó tudatos nyelvművelők némely szempontból előnyösebb helyzetben vannak, mint a hazaiak. Ennek oka, hogy nem kell roskadozniuk a honi nyelvi környezet nyomasztó súlya alatt, s így jóval könnyebben hagyatkozhatnak saját ítéletükre. Amikor tehát élek a helyzetem adta lehetőséggel, akkor talán értékes szolgálatot tehetek nyelvünk káros hatásoktól való mentesítéséért. Leírhatom, kimondhatom azt, amit a hazai nyelvészek jobbik fele nem tehetne meg a lesajnálás és elszigetelődés következménye nélkül.

Négy évtizede élek és dolgozom sebészként Németországban: rendszeres közlemény- és könyvíró, valamint szerkesztő vagyok. Talán ez a magyarázata annak, hogy fülem, elmém érzékenyebb a magyar nyelvre, és hamarabb kapom fel a fejemet egy rossz szó vagy kifejezés hallatán. Fokozatosan hatoltam be anyanyelvem rejtettebb rétegeibe, mélyítettem ismereteimet. Mindebben józan eszem, tanultságom, olvasottságom, élet- és szakmai tapasztalatom és természetes érdeklődésem segített. „Kultúrát ajándékozni azt jelenti, hogy szomjúságot ajándékozol. A többi magától jön” – írta Saint-Exupéry.

A könyv szerzője: dr. Gaál Csaba öregdiák (1960/H). A kötet megvásárolható a Libri, a Lira és Lant üzletekben, interneten pedig megrendelhető a www.bookline.hu oldalon. Ára: 2500 Ft

Gasztronómia

Karácsonyi mézes rolád

Tőzsérné Ica 19 éve főz és tálal az esztergomi ferenceseknél. Azt mondja, ott van, ahol lenni szeret, és azt csinálja, amit szeret. Ez érződik a süteményein is. Adventkor a rendház konyháján már második éve készíti mézes tekercsket. A receptet Székelyné Marika, az élelmezésvezetőnk hozta, aki az ünnepekre valami újdonsággal akart kedveskedni az atyáknak. A sütemény hozzávalói: a szilvalekvár, a dió és a méz kimondottan karácsonyhoz köthetőek.

Hozzávalók négy tekercshez:

- 500 g liszt,
- 70 g zsír,
- 200 g porcukor,
- 160 g méz,
- 3 tojás,
- 1 kávéskanál fahéj,
- két csipet őrölt szegfűszeg,
- 1 kávéskanál szóda bikarbóna,
- csipet só
- a töltelékhez 200 g durvára vágott dióra és egy kis üveg szilvalekvárra van szükség

Elkészítés:

A mézes tésztát összegyúrjuk, kinyújtjuk, és négy részre osztjuk. A bejglihez hasonlóan vastagon megtöltjük töltelékkel, és feltekerjük. Tojással lekenjük, majd szép pirosra sütjük.



Süteményes dobozban sokáig eláll. A refektóriumban másnap reggelre elfogyott...

SOMFAI MELINDA



Fotók: Keppel Dániel

A ferences szerzetesség és papság az az út, amin járva keresztény tudok lenni

* Interjú Szabó Péter testvérrel

A járványügyi helyzet 2020-ban alaposan megváltoztatta mindenki életét, így az iskoláét és a rendét is. Vannak viszont olyan események, örömhírek a számunkra, melyek a jó Isten kegyelméből még ilyen körülmények között is megadatnak. Így került sor arra, hogy 2020. november 7-én, az esztergomi Szent Anna-templomban tartott szentmise keretében Majnek Antal atya, munkácsi megyéspüspök diakónussá szentelte Szabó Péter ferences szerzetest, öregdiákot, iskolánk prefektusát. Az interjúban Péter testvért az életútjáról, a diakónusi szolgálatról és a hivatásáról alkotott felfogásáról kérdeztem.

¶ Pár mondatban mutakozz be, kérlek, azon olvasóink számára, akik esetleg nem ismernének!

– Tavaly óta vagyok örökfogadalmas tagja a magyar ferences közösségnek. A gimnáziumi éveimet ezek között a falak között töltöttem (2007–2011), és a ferences rendbe is ekkor jelentkeztem. Nagyon megragadott diákként Szent Ferenc személye, leginkább a szabadsága volt vonzó számomra, úgy éreztem, hogy én is szeretnék ilyen szabad emberként élni, és ez a vágyam vezetett oda, hogy 18 évesen, még az érettségi előtt beadjam a jelentkezésemet a Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány akkori eljárójának, Magyar Gergely atyának (aki szintén öregdiák, 1981/B). Azóta immáron a 10. éveimet töltöm ferencesként. Egy év szegedi jelöltség után következett a noviciátus éve Szécsényben, majd teológiai tanulmányokat folytattam Budapesten, egy év megszakítással. Ebben a gyakorlati évben fél évet töltöttem itt, a Frankában, a jelenlegi osztályom mellett, és fél évet Assisiben, egészen pontosan a Santa Maria degli Angeli-ben, a Porciunkula kápolna melletti rendházban. Tavaly kaptam meg első helyezésemet, ami ide, az Alma Mater helyszínére szólt, így 2019 ősze óta dolgozom prefektusként és hittanárként az iskolában, valamint a kollégiumban. Az előző tanévben megszereztem a pedagógus képesítést (hittanár-nevelőtanár diploma), így idén már teljesen a papságra tudok készülni – a munka mellett természetesen. A prefektusi szolgálatot szeretem, és szívesen tanítok hittant, de jelenleg a diakónusi szolgálat tölt el legnagyobb örömmel, és már alig várom, hogy papként állhassak az oltárhoz.

¶ Megosztanád velünk, hogy miért döntöttél a diakónusi szolgálat mellett, mi vezetett Téged erre az útra?

– Nekem a hivatásom bontakozásánál már egyértelmű volt: vagy családos ember lesz belőlem, vagy szerzetes, és ha az utóbbi, akkor csak ferencesként és papként tudtam elképzelni magamat. Így amikor eldöntöttem, hogy az Istennek szentelem az életemet ferencesként, nem volt kérdés számomra, hogy ez egyszerre a papi szolgálat vállalását is jelenti. Márpedig aki a papságra készül, annak – a meglehetősen hosszú és komplex képzési folyamat során – elkerülhetetlen lépcsőfok a diakonátus. Az egyházi szabályozás szerint minimum fél év diakónusi gyakorlatnak kell megelőznie a pappá szentelést, ezért én már a diakónusszentelésre is úgy jelentkeztem, hogy azt nem állandó (végleges) szolgálatként vállalom, hanem a papságra való előkészület részeként.

¶ Milyen előfeltételei voltak a diakónussá szentelésnek?

– A diakónusszentelés feltételei gyakorlatilag megegyeznek a papságéval, hiszen ezzel már a papi rend részévé válik a felszentelt személy. Az egyház jog néhány kritériumot felsorol a szentelendőket illetően, melyek három csoportba oszthatók. Vannak általános

feltételek, mint például, hogy meg legyen keresztelve a szentelendő. Aztán vannak kellő tulajdonságokra vonatkozó előírások, például, hogy megfelelő képzsében részesüljön a szentelésre készülő, így az általában hatéves filozófiai-teológiai képzés végén, az ötödik év befejezése után lehet valakit már diakónussá szentelni – ez az én esetemben nem volt kérdés, mert már a teológus diploma megszerzése után kértem a szentelést. Vannak végül előzetes követelmények, mint amilyen a nőtlenség kötelezettségének vállalása – ezt pedig szerzetesi fogadalmaimban már megtettem. Még érdekesek lehetnek azok a kérdések, amiket maga a szentelő püspök intéz a szentelendőhöz közvetlenül a felszentelést megelőzően, itt a helyes (vagyis az Egyházzal megegyező) szándék és a felszenteltségből fakadó köteleességek vállalásának kinyilvánítása történik meg, ami mintegy „utolsó feltétel” teljesüléseként pecsételi meg a kiválasztott szentelésre bocsátását.

¶ Hivatásodra tekintettel, milyen üzenetet jelentett számodra Majnek Antal atya homíliája?

– Először is nagyon örültem, hogy Majnek Antal püspök atya elvállalta a felszentelésem, és el tudott jönni Kárpátaljáról a járvány okozta nehézségek ellenére is. Antal atya prédikációjában különösen fontos volt nekem, hogy szabad elhatározásból vállalt szolgálatként beszélt a diakonátusról. Ebben a két kulcsszó számomra a szabadság és a szolgálat. Ahogy említettem, Assisi Szent Ferencet egy igazán szabad embernek ismertem meg, és erre a szabadságra törekszem én is szerzetesi életemben: ami nem a „bármit megtehetek” abszolút szabadsága, hanem az egyedül Istennek szenteltségből fakadó belső szabadság. A szolgálat pedig a diakonátus vezérmotívuma, vagy ha tetszik, lényege.





A II. Vatikáni Zsinat is úgy fogalmaz, hogy a diakónus nem papságra, hanem „szolgálatra” kapja a kézfeltételt. Ennek szellemében szeretnék én is úgy szolgálni, mint Jézus az utolsó vacsorán, aki megmosta tanítványai lábát, és azt mondta: „Úgy vagyok köztetek, mint aki szolgál.” (Lk 22,27) Ezt választottam jelmondatul, és – ahogy püspök atya is utalt rá a homíliában – a lábmosás képét tettem a meghívóra is. Remélem, hogy életemmel és diakónusi szolgálattal a szolgáló Krisztust tudom követni.

☪ Milyen kötelességekkel jár ez az új szolgálat a számodra, hogyan alakítja át a mindennapjaid?

– A diakónusi szolgálat hármasszintű a liturgia, az Ige, és a szeretet szolgálata. Így tehát a szentmiséken már a pap (vagy éppen a püspök) mellett szolgálok, hirdetem az evangéliumot, prédikálok, és az oltár körül segídek az áldozatbemutatásnál. Emellett külön megbízatásom van, hogy a betegeknek elvigyem a szent Útravalót, és Krisztus szeretetével forduljak az elesettek, szegények felé. A mindennapokban ez azt jelenti, hogy a rámbízottakat (vagyis elsősorban az osztályomat) igyekszem a Jézustól tanult igényességgel szolgálni, és próbálok nyitott maradni minden rászoruló megsegítésére. Az egyik legkézzelfoghatóbb változás az életemben, hogy az igehirdetés nagy felelősségének megfelelően keményen kell készülnöm a prédikálás alkalmaira, hiszen nem a magam nevében kell szólnom, hanem annak nevében, aki meghívott engem. És persze minden alkalom, amikor diakónusként az oltárnál állok, felidézi bennem, hogy a papságra készülök, amire nagyszerűen készít elő a diakónusi szolgálat. Úgy érzem, így „növök bele” lassan a papságba, ami az Egyház bölcs nevelői megfontolását dicséri.

☪ Hogyan tekintesz a hivatásodra?

– A hivatásomra elsősorban ajándékként tekintek. A Fölséges Isten hívott meg, hogy őt szolgáljam, hogy neki szenteljem magamat, erre nem is vállalkozhatnék a magam elgondolása alapján, de képes sem lennék rá. Így tehát hivatásom az Isten ajándéka. Nem kiérdemelt adomány, hanem az az út, amin Ő üdvözíteni akar. Nagyon tetszik hitszónok testvérem, Barsi Balázs atya gondolata, amit az egyik könyvében olvastam. Szerinte a kolostorainkra nem a „Tökéletesek társasága” felirat illene, hanem a „Gyengék gyülekezete”, mert a szerzetesek olyan „gyenge” emberek, akiknek szükségük van ennek az életformának a kapaszkodóira, hogy keresztényként tudjanak élni. Így látom az én hivatásomat is: a ferences szerzetesség és papság az az út, amin járva keresztény tudok lenni. Ajándék, hogy ezt fölismertem, ajándék, hogy ezen az úton járhatok.

☪ Szent Ferenc is diakónus volt, pappá nem szentelték. Ez milyen üzenetet hordoz a Te számodra?

– Szent Ferenc diakónussága kérdés számomra: miért nem lett belőle pap, ha valóban diakónus volt? Az biztos, hogy Ferenc nagy tiszteletet tanúsított a papok iránt, mint akik az Eucharisztia szolgái, és önmagát mindenki szolgájának tartotta. Ilyen értelemben beleillik a képbe a diakónussága: mindenkinek szolgálója volt, így szerepként (diakónusként) a papoké is. Szent Ferenc számára az igehirdetés fontos feladat volt, sőt misszióba is vágyakozott, mégis úgy rajzolódik elének élete a különböző forrásokból, mint aki elsősorban a tetteivel volt hatással a körülötte élőkre, az életpéldájával vezetett sokakat megtérésre és bűnbánattartásra, vagy éppen erősített meg a hitben. Szolgálatkészsége és egyszerű, a Szentírás igéiből merítkező igehirdetése minta számomra diakónusi szolgálatomban, mint ahogy egész élete is példaként áll előttem szerzetesi életem állandó megújításához.

☪ Hogyan tovább, mik a terveid a jövőre nézve?

– Igyekszem nyitottan állni a jövő elé. Bízom a Szentlélek Úristen vezetésében és előljáróim bölcs döntésében. Persze ezzel együtt gondolkodom a jövőről, és tervezek is. Első és jelenleg legfontosabb állomás előttem a papszentelés, amire május-június körül kerülhet sor. Ezenkívül idén elballag az osztályom, és ez is egy „határt” jelent, valami befejeződik majd, ami jelenleg meghatározza életemet. Szívesen képezném még magamat, a szent teológia tanulása és művelése szívügyem, talán még arra is sor kerülhet a jövőben, hogy elmélyítsem teológiai felkészültségemet. Mindenesetre szeretnék hiteles szerzetes és jó pap lenni, hogy ezt hol, milyen körülmények és feladatok között kell majd tennem, az szinte részletkérdés – legalábbis egy olyan szabad embernek biztos, mint Ferenc, de bízom benne, hogy én is tudok hasonló szabadsággal az Úristen rendelkezésére állni.

————— KICSKA BÁLINT

Köszönet-nyilvánítás

* Köszönjük, hogy adományuk szívük jóságából, szeretetből fakad!

„A jó cselekvésében pedig ne fáradjunk el, mert a maga idejében aratunk majd, ha meg nem lankadunk. Ezért tehát, míg időnk van, tegyünk jót mindenkivel, leginkább pedig azokkal, akik testvéreink a hitben.” (Gal 6, 9-10)

Év végéhez közeledve ezúttal is szeretnénk kifejezni hálánkat és köszönetünket öregdiákjaink, a szülők és minden jótevőnk felé, akik rendszeres vagy alkalmi támogatásukkal segítették nehéz anyagi helyzetben lévő tanulóinkat vagy iskolánkat. Elmondhatjuk, hogy a Gondviselés jóvoltából nagylelkű adományuk minden esetben abban a pillanatban érkezett, amikor a legnagyobb szükség volt rá. Mint azt a Franka-lap korábbi kiadványaiban is írtuk, támogatóink nélkül sok esetben lennénk nagy bajban. Az Önök önzetlensége révén azonban rendszeresen döbbenünk rá arra, hogy mennyi jóság és szeretet van embertársainkban: az adakozás öröme megnyitja azt az ablakot, amelyen keresztül a másik lelkébe is bepillantunk.

Megható látni azt a törődést, közösségi vagy egyéni felajánlást, amely szinte a szeptemberi iskolakezdéssel egyidejűleg érkezik és rendkívül sokrétű. Támogatásuk az évek során sok diákunknak biztosította a kollégiumi ellátást és étkezést, a korábbi években pedig lehetővé tette, hogy gondoskodjunk tankönyvek és füzetek beszerzéséről, amikor arra volt szükség.

Tanulóink közül idén is mindenki Bocskai-öltönyben ballaghatott el, és mostani végzőseink is bocskaiban ballaghatnak jövőre, mivel évente általában 2-4 felajánlás is érkezik támogatóinktól. Öregdiákjaink között jelenleg is többen vannak, akik támogatnak egy diákot tanulmányai kezdetétől a végéig. Megindító az a szeretetteljes kapcsolat, amely a segítő és a támogatott gyerek között jön létre az évek során, és amely már szinte családi kötelékként működik.

„Szeretet az, amikor valakinek létnehézségeit magamra veszem, hogy annak életét szebbé tegyem.” (Hamvas Béla). Több gyereknek jelentett meghatározó segítséget az évek során, hogy az Önök támogatásával eljuthatott a hazai, Kárpát-medencei vagy olaszországi osztálykirándulásokra. Egyik legkedvesebb történetem annak a tanulónak az esete, akinek családja csak nehezen engedhette volna meg a részvételt a cserediák-programban, azonban a soron következő szentmise után egy kedves öregdiákunk váratlanul megjelent, és felajánlotta egy gyerek támogatását az utazás költségeit fedező teljes összeggel.



Mindig öröm megtapasztalni, hogy vannak szülők, akik befizetik fiuk nehezebb sorsú iskolatársának az osztálypénzét vagy hozzájárulását a Szent Mihály Alapítványba. Isten fizesse meg mindannyiuk jóságát!

A járványügyi helyzetből fakadóan pedig meg kell említenünk, hogy az Önök jóvoltából segíthettünk olyan tanulóink családjának, akik a koronavírus következtében kerültek bizonytalan helyzetbe. A koronavírus-járvány második hullámában segítségkéréssel fordultunk öregdiákjainkhoz. Felhívásunkban rászoruló diákjaink részére kértünk laptopot a digitális oktatáshoz. Szívet-lelket melengető volt látni és megtapasztalni azt a szeretetteljes segítségnyújtást, amelyet öregdiákjaink és családjuk – anyagi vagy tárgyi felajánlásukkal – tanúsítottak iskolánk és rászoruló diákjaink iránt. Az pedig csak fokozza a hálánkat, hogy így lehetőségünk volt azonnal cselekedni, hiszen *kétszer ad, ki gyorsan ad*. Örömmel tölt el, hogy segítőink mindig mellettünk állnak, adományuk pedig szívük jóságából, szeretetből fakad.

Az eddigieken felül köszönjük, hogy támogatóink egyéb jellegű adományaikkal (*tartós élelmiszer, gyümölcs, erkölcsi támogatás, tárgyi eszközök stb.*) is segítik iskolánkat, tanulóinkat. Felajánlásuk nagyon sokat jelentett, és nagyban járult hozzá a napi gondjaink enyhítéséhez.

Köszönjük mindenkinek, hogy Szent Ferenc alázatával és érzékenységével segítik intézményünket és diákjainkat, névtelen adományuk tanúságtétel a ferences szellem, az emberség és az öregdiáki összetartás mellett. Az ideai karácsonyt váró rórate szentmisékben a ferences testvérek imádkoztak támogatóinkért, jótevőinkért!

Áldott Karácsonyt és boldog új esztendőt kívánunk mindannyiuknak!
„A jászolban szemléljük Őt, aki megfosztotta magát az isteni dicsőségtől, hogy szegénnyé legyen az ember iránti szeretetből. A jászol mellett a karácsonyfa villogó fényeivel arra emlékeztet bennünket, hogy Jézus születése kivirágoztatja az élet fáját az emberiség sivatagában. A jászol és a karácsonyfa drága jelképek, amelyek továbbadják az időben karácsony igazi értelmét!” (Szent II. János Pál pápa)

Az esztergomi ferences testvérek, a gimnázium vezetőse, dolgozóink és a diákjaink nevében:

KEDVES ILONA ISKOLATITKÁR



„Úton, holdfélen”

* Természettudományos tehetséggondozás a Frankában

Gimnáziumunkban a Nemzeti Tehetség Program keretében 2017 után másodsorra valósult meg komplex természettudományos tehetséggondozó program. Ezúttal 13 foglalkozás keretében egy elképzelt holdbázis létrehozásának lehetőségeit vizsgálták meg a résztvevő diákok. A foglalkozások során kiscsoportban, időnként egyedül kutatva jártak utána, hogy hogyan lehet megteremteni az életfeltételeket a Holdon. Egyáltalán hogyan lehet eljutni a Földről a bázisra, és magát a bázist milyen anyagból lehetne megépíteni.

A januárban induló program szerves része lett volna az egyetemi kutatóintézetek felkeresése, hogy egy-egy témát laborfoglalkozások keretében dolgozzanak fel diákjaink. Februárban még eljutottunk az ELTE Fizika Tanszékére a holdközvetekkel való ismerkedéshez, de a közbeszóló vírushelyzet a továbbiakban az internetes kutatást tette csak lehetővé. A program maga a tavaszi hónapok kihagyása után ebben a tanévben folytatódott.

A tehetséggondozó foglalkozások egyik célja, hogy a felvetett kérdéseket a diákok csoportokban, egymással együttműködve,

önállóan kutassák. Mindnyájan tevékenyen működjenek a megoldáshoz vezető út megtalálásában. Közösén készítsenek tervet, végezzenek méréseket, és azok értékelése alapján jussanak el a probléma megválaszolásához. A foglalkozást vezető tanár szerepe a csoport munkájának segítése, továbblendítése, hogy mindnyájan célba érhessenek. Piaget-vel együtt valljuk, hogy a tudás elsődleges forrása a tevékenység, a környezettel való interakció. Ebben a szellemben szereztünk be a pályázat keretében egy Newton rendszerű csillagászati távcsövet, amely segítségével a Holdról saját



megfigyeléseket tehettek a diákok, és ezeket a távcsőhöz kapcsolódó fényképezőgéppel rögzíthették is.

Másrészt fontos számunkra, hogy diákjaink között erősítsük az együttműködésen alapuló tanulás folyamatát. Csoportmunkán keresztül kifejezett szándékunk, hogy növeljük köztük az együttműködést, az egymásra figyelést, egymás elfogadásának képességét. A háromnapos szaktáborban teljes egészében erre fektettük a hangsúlyt. Az itt lévő 16 diák péntek estétől vasárnap estig négyes csoportban dolgozott az elképzelt „holdi társadalom” felépítésén, társadalmi problémáikon. Négy nagy blokkban terveket készítettek, vitattak meg, próbáltak döntéseket hozni. A szellemi munkát csoportos, szintén együttműködésen alapuló játékokkal lazítottuk fel.

A pályázat kiírói, a program finanszírozói az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Nemzeti Tehetség Program volt.

EDŐCSÉNY LEVENTE

A belülről fakadó rend és rendezettség

* Elhangzott a 2020. szeptember 5-i közös esti imán és gyónási alkalmon

Intézményünkben ennek az évnek a „témája,” amire különösen is figyelni fogunk, a „rend, rendezettség” lesz. A mostani szombat esti gyónási alkalmon erről szeretnék beszélni.

A rendről nagyon sokszor a kollégiumban úgy gondolkodunk, hogy az valami külső, kívülről ránk kényszerített szabály, kötelezettség. Legyen rend a szobánkban, a szekrényünkben, a padunkban, az ebédlőben stb. – és ez igaz is, van a rendnek ilyen oldala is. Igazából ezt – ahogy a neve is mutatja – a házirend és a különböző rendelkezések szabályozzák. Az is velejárója a rend efféle felfogásának, hogy megtartása jutalmat, meg nem tartása büntetést eredményezhet. De nem ez a célja és légvégssé értelme a rendnek.

Persze ilyenkor szoktatok ilyeneket mondani, hogy a rend a gyengék sajátja, mert „a zseni átlátja a káoszt.” Lehet, hogy ez igaz, bár a Szentírás ezt az Úristenről állítja, és az is érdekes, hogy ha a káosz-elméletet megismeri valaki, ott egészen mást talál, hogy ti. a látszólagos rendezetlenség ellenére is milyen hatással vannak egymásra a dolgok. Ennek egyébként az egyik legjobb szemléltetője a *Jégkorszak* c. film, ami azzal kezdődik, hogy a Motkány elejti a mogyorót, vagy makkot... Na, de nem erről akarunk beszélni, hanem arról, hogy a fentiekkel ellentétben van egy régi mondás, ami így hangzik: „Tartsd meg a rendet és a rend megtart téged!” – vagyis, hogy a rendnek, rendezettségnek megtartó ereje van, a rendetlenség és a széthullás pedig pusztító. Gondolatok csak arra, hogy amíg egy élő szervezet élőnek mondható, addig annak alkotórészeit rendben tartja, rendezetten tartja az a valami, amit életnek, léleknek mondunk, amikor pedig egy élő szervezet meghal, vagyis elveszti az életét, lelkét, akkor az addig rendezetten együtt lévő anyagok mintegy elszabadulva – egy más rendnek engedelmessé válva – az élő szervezet felbomlásának jeleit mutatják.

A rend/redezettség tehát nem valami kívülről rákényszerített valami az élő szervezetekre, hanem valamiképpen a lényegükből fakad, és



a rendezettségben egy belső rendező elv megléte mutatkozik meg rajtuk, bennük.

A külső rend mindig valamiképpen belülről fakad. Mindig. Mert a belső tartalmunk kívül ránk. Ami bennünk van, az kívülről is láthatóvá válik: a megjelenésünkön, a környezetünkön, a beszédünkön, az értékrendünkön stb. Minden külső rendezetlenségnek belső oka van. Mindig. Mert a belsőnk, a lelkünk formálja a külsőnk, külső világunkat, azt is, ami tudatosan formálható, de igen jelentős részben azt is, ami nem.

Figyeljétek meg, hogy az a kutya, amelyik jóllakott, nem bánt mást. Valami hasonló a helyzet az emberrel is. A boldog és megelégedett ember nem bánt mást. Ha például valaki bánt egy másikat, akkor annak többnyire az az oka, hogy az illető boldogtalan, vagy valami hiányzik neki, vagy valamiféle rendezetlenség nyilvánul meg a tetteiben is. Ez is a bensőnkől fakad.

Éppen ezért arra kell törekednünk, hogy valamiféle rend, rendezettség, egyensúlyi állapot jöjjön létre, és maradjon meg bennünk.

Ennek a lehetőségeit adják a szombat estéék. A rend, a belső harmónia megteremtésének lehetőségét: maga a csend és a gyónási alkalom is, ami lehetőséget ad arra, hogy minél több minden a helyére kerüljön.

Mi mindennek kell a helyére kerülnie? Például az ilyen kérdéseknek: Ki vagyok én? Ki az Isten? Ki a másik ember? Mit kell tennem, mit kell kerülnöm? Mik a céljaim, hogyan érem el azokat? Mi lesz a hozzám vezető út, mik lesznek az eszközök? Mit kell előnyben részesítenem, mit kell hátrébb sorolnom? Mi használ nekem rövidtávon és mi hosszabb távon? És még sorolhatnám...

Mi köze ennek a hithez és a valláshoz? Isten jelenlétében mindig a helyükre kerülnek ezek a kérdések. Ha átélem, hogy Isten az Isten, én meg ember vagyok, akkor helyére kerül az Isten, helyemre kerülök én magam és helyükre kerülnek embertársaim is abban a világban, amiben élek. S ha ez megtörténik, akkor az összevisszaság helyébe rendezettség, a zavarosság helyébe tisztaság, áttetszőség, a nyugtalanság helyébe béke költözik.

P. DR. VARGA KAPISZTRÁN OFM LELKI IGAZGATÓHELYETTES



Legyél, aki vagy, maradj, aki lettél!

* Kiss Antal 1987/B

Karácsony van. Terítem az asztalt. Leves is lesz. Rakom a kanalakat. Ágota, Luca, Ágoston, Bori, Kinga, Johi. Ja, és magamnak is. A hetedik az enyém, ami még a kezemben maradt. Egy pillanat, hetvenegy év...

Kis kocsni nyikorog végig a lebombázott Nagyatád utcáján. Kiss Laci húzza, mellette öccse. Nyár, 1949. Mindketten rissz-rossz ruhákban. Káposzta, krumpli, ütött-kopott bödönben valami zsírféle lötyög a négykerekű jószág szegényes gyomrában a ferences kolostor felé. Koldulni vannak: az elemi elvégzett Esztergomba készülő nagyfiú és a kiskocsira időnként felpattanó mezítlásos kisöccse. Viszik, amit kapnak, aztán abból főz a konyhás testvér valamit. Jár egy tányérral a koldulóknak is. Laci és Imre a gépészkovács, vagy, ahogy a helyiek mondták, Vendi bá', a szegények kovácsának fiai. Négyen testvérek, Imrike, a kicsi, öt éves múlt. Háborúban, a front elől az erdőbe menekülve szülte meg édesanyja. Ahogy hazaértek az erdőből a ruszrik és a németek által feldúlt otthonukba, mindössze egy alumínium kanalat találtak.

A mi ötüktörténete—Laci pap (1953), Imre édesapánk (1962), jómagam (1987), Imre és

Norbert (1993), akik frankások lettünk—innen indul. A „Kissek” és a kanál. Talán mégis picit korábról, amikor anyai nagyszüleinket a nagyatádi ferences templomban Ambrus Máté atya örök hűségre eskette. Nagyapánk a bombázás idején aztán két kezével kaparta ki a bombatölcsérből fiatal feleségét. Két gojzer varrott cipője kandikált az égnek. Lábszárközépig a földben volt, mint akit a háború élve akart eltemetni. Készítették a ravatalt, ő meg élni akart. Egy évre rá megszületett édesanyánk, akit azonnal kitétek egy dunyhára az anyaöl helyett, mert a szülőért küzdött az orvos. Végül mindketten túléltek. Aztán mindannyian túléltek a nagyszüleimet eskető ferencesek—vértanút is adó—közösségének szétzavarását a kolostorból, majd a család kitelepítését is. Fizikailag. Lélekben soha. Dédink volt az utolsó, aki „önként” beadta a család földjeit a TSZ-be, majd anyánk az első, aki kikérte a jussát a kárpótláskor.

Apámat nagyanyám ennyivel bocsájtotta el Esztergomba a mező utcai házuk kiskapujából: „Szófogadó, jó kisgyerek légy!” Abban, az ülepén kicsit pókhálós öltönyben vonult be a Frankába 1958-ban, mint a bátyja 1949-ben. Leérettségizett ő is. Talán annak köszönhető, hogy jó gyerek maradt. „En mindent a ferenceseknek köszönhetek” – mondja mindig apám. „Én is!” – válaszolom. Apám harminckilenc éves volt, amikor átléptük a nagy iskolakaput, arca elváltozott. Az egész lénye mosolyogni kezdett: hazatért. Onnantól számomra is minden megváltozott. A nyegle, kommunista világból bekerültem a fegyelmezett, földi mennyországba. Nyolcvan vaságy, nyolcvan szekrény, nyolcvan fiú egy hálóterem. Ott állok az egyik végében. Nézem a Mamát, a Papát, ahogy mennek el, ahogy itt hagynak. Búcsúzasként a Mama megpaskolta a kezem, ahogy az utolsó este is, amikor hosszú, szótlán üldögélés után elköszöntem halálos ágyán tőle. Papa akkor, 1983-ban, elmenőben megismételte, amit harmincöt éve a kiskapuban hallott. Nekem azonban a ferenceseknél nem sikerült megtartani a szófogadást, ahogy Norbi öcsémnek sem. Imi szófogadó volt. Én igazi, rossz, idegesítő kamasz voltam, időnként szégyelltem is magam—legalábbis János atya előtt úgy tettem. Megbánást kellett mutatni, mert megtudtam, hogy Szakos Gyula püspök úr adakozó jósága nyomán tudták szüleim kifizetni a tandíjat. Püspök atya sokszor járt nálunk, a családnál, szerette a híveit. Mindenhol elment WC-re, mert, ahogy mondta, ott minden kiderül egy családról. Igaza volt. Tudta ezt Pál atya is, mert azt a poroszos iskolát vitték a nyolcvanas években, amit rájuk hagytak az 1931-es alapító elődök. Szekrényrend, tisztaság, közmunka, mosogatás, stúdium, tanulás, sport, kirándulás, gyónás, mise, ima. Szerény ételek, rengeteg kenyér. Szénhidrát-függés. Ebéd. Bableves, mákóstészta. Vacsora tizenkét főre: két mélytányér zsír, huszonnégy tojás, állítólag brómos tea, hogy nyugodt esténk legyen. Nem volt. János atya, az osztályfőnök 26 évesen velünk kezdte, s egyetlen osztálya lettünk, akit végigvitt. 26 évesen negyvenegy fiú felelősségét vállra venni, minden nap, minden órájában velük lenni. Csak sejtjük, mit jelentett ez. Barsi Balázs atya rozsdamentes gondolatai a szombat esti elmélkedéseken irányba állított bennünket lélekben, a hittanórán pedig a parktikum szintjén is.

Rögtön elsőben: „Ha jót akartok magatoknak, feleségetekkel olyan messze költözzetek a szülőktől, hogy cipőt kelljen venniük, ha látni akarnak benneteket, ez is a hosszú házasság titka.” Igaza volt, sokan hálásak is lettek az anyós közelségének optimális távolság-meghatározásáért. Géza atya, aki az ÁVO börtönéből tért vissza a katedrára, az állapotbeli kötelesség ügyét és annak következményeit adta többek közt örökül: „Ma nem csinálsz leckét, holnap az oltár mögé vizelsz, holnapután megöliöd az anyádat! Megértted?” Megértettük, nem volt túlcifrázva. Mert tényleg ennyi, ahogy Asbóth János az *Álmodója* regénye végén írja: **„Az élet kötelesség.”** Állapotbeli. Keresztény állapotbeli. Nem lehet lazítani. Jeromos atya – aki szolgált Nagyatádon is – volt az angyalember, a portán Joachim testvér a másik. Lőrinc atya Délvidékről a történelem és önmaga foglyaként élt vékony szemüvegkerete mögül mosolygós szemmel napról napra. Nagytudású Vilmos atya, aki kimutatta nekünk valamiféle ingán a csernobili atomkatasztrófát, színiigazgató is volt Petyusszal, aranyelkű civil társprefektusunkkal, emellett rábízott, özvegy édesapja főgondnoka. István atya, a csepeli munkásból lett pap, akitől először hallottuk öblös hangján a „tepestistrici” kategorizálást a elkényeztetett fővárosi ficsúrokra, és először azt, hogy 1956-ban forradalom volt. Ignác atya, aki apám prefektusa is volt, szemünk előtt csoszogott mindennap a mennyország kapuja felé, aztán ott dobta le annak a sok ezer kamasz gyónásnak a puttyonyát, amit magára vett. Ágoston atya, minden „szentferenckor” hónaljig felgyűrt csuhajjal, teljes transzban vezényelte: **„Ha dől Isten háza, tartsd erős vállal!”** Jelentem, igyekszünk tartani, de elképesztően nehéz! Márk atya, aki kitöltötte habitusában a rendelkezésre álló teret, testben és lélekben egyaránt. Aztán Kenessey László, Szifon, az énektanár, a piaroktól, aki az elkövető kellő szegyenére a deviáns viselkedést összefoglalta „A magyar bunkónak nincs párja!” mondatban. Viktor atya, akinek minden héten volt bennfentes információja, hogy most már biztosan megdőlt a kommunizmus. Meg is dőlt. Hat év múlva. És Asztrik atya, aki hegedűvékony hangján mesélt a festészetről és Teofil, aki nagybőgőnyi hangjával tudott a népdalokkal néplelket festeni, és Péter atya, egy igazi Buday úrifűből lett Poverello, a kémia nagymestere. Na, és a kétkezi munkások, a csendes tanúságtévők:

Szaniszló, a könyvkötő, Boldizsár a lakatos, Lambert, a kertész, Krizológ, az asztalos, Magnus, a cipész, Szaléz a mindenestestvér. Férfiak. Egytől egyig. Férfiminták kamaszoknak. Mindenkitől kaptam valamit. Pontosabban ugyanazt: nem akartak többnek látszani, mint amik, bennünket meg „csak” emberebb emberré, magyarabb magyarrá akartak tenni. Semmi túlzás, semmi pompa. Na, és a nők! Mert kaptunk példát: milyen a jó nő. Nem a Playboyból, nem a fészről, nem az instáról. Pál atya egy életre rendbe tette az abortusz kérdéskörét, amikor azokról a Gyöngyös környéki, szovjet katonák által megerőszakolt asszonyokról beszélt, akik kihordák gyermeküket és fel is nevelték. A jó nők. Aztán a szétzavart, nálunk a konyhába, mosodába, betegszobába menekült, rejtőzködő Ferences Betegápoló vagy Szatmári Irgalmas Nővérek: Viki, Hédi, Ilona, Janka, Jácinta, Rózi. A Jó Nők. Viszszatekintve, előttem vannak azok az imádságos, tiszta arcok, az állapotbeli kötelesség keresztény, mindennapi hősei. Sajnos sosem csókoltunk nekik kezét... Pedig ők mosták az iskolaválogatott mezét is, amiben péppé vertük a Bottyánt, a komcsi szakközepet, akik elvették a bencések gimijét. Örök rivalizálás volt ez, dacolás a történelemmel. És én ennek a Franka válogatottnak lehettem a kapitánya, ahol apám is játszott. Ki is lett fűjva Neolux-szal az iskolai kerítésre, hogy Franka-Bottyán 3:0. Erre a meccsre rohant be a veterán Kékesi Tibi bá, a legendás testnevelő, a Mindszenty-per nyolcadrendű vádlottja egy fröccsözés után kicsit megkésve, de ráhangolódva az eseményre, messziről kiabálva sárga mezés „Tomori” csapatunknak, hogy „Aranylábú tigriseim!”

Azonban mulandó a dicsőség. Az irigyelt kapitányt nem vették fel egyetemre, jobb híján maradt dolgozni ott, ahol annak előtte tanult. Bözsi néniel takarította a tantermeket, folyosót, a budit. Pontosabban úgy csinált, míg a hitvány munkát Pál atya észre nem vette. Feltúrta habitusa ujját, belecsapta a rongyot a hipós vízbe, és megmutatta, hogy kell klozetot takarítani, „mert az egy családról mindent elárul.” Helyemre kerültem. Megtámultam. Köszönöm.

Igazából nem tudom, miért kértek fel engem ebbe az „Aikire büszkék vagyunk” rovatba szerzőnek. Mert én vagyok büszke arra, hogy ide járhattam, hogy befogadtatok

engem, és mind az ötünket ide, az élet iskolájába, ahol megtanulhattuk: **Legyél, aki vagy, s maradj, aki lettel!** Én. A „kissanti”. Én, ennyi. Nem vagyok topmenedzser, nem lettem államtitkár, nincs rendes végzettségem, felhizlalt bankszámlám, nem találtam fel semmit, nincs amerikai katedrám, még felsőfokú nyelvviszsgálás sincs. Politikusnak álltam, miután voltam ferences teológus is. Három „haszontalan” diplomát szereztem: magyar-kommunikáció szakos bölcsész és teológus. Szeretem a közéletet, szeretem a hitemet, hazámat, a magyarokat. Ahol épp kapok egy órallást, ott dolgozom legjobb tudásom szerint... Ágotával, felséggel meg felnevelgettünk öt gyermeket, öt Istencsodáját.

2002. december. A nagy kapuban az „ároni áldás” hangjaira búcsúzik egy harminckilenc éves ember. Én hívtam meg. Búcsúzaskor kérdezi János atyát: „Egy bukott miniszterelnököt miért hívtak ide, ez nem szokás.” „Mert hiszünk a szeretet erejében!” – jött a válasz. Elköszöntünk. „Mennyi pénzt adtunk mi ezeknek, hogy ennyire szeretnek bennünket?” – kérdezte ez az ember az autóban későbbi miniszterét. „Semennyit” – jött a válasz. „Akkor értem.” Az autó elindult. Jó irányba. Azért járt nálunk, mert az öregdiák-szervezet alelnökéként Temesvári Pelbárt-díjra javasoltam, s tiszteletbeli öregdiákká fogadtuk. A díjátadáskor annyit mondtam: „Egyet jegyez meg, kérek! Ha bárhogy is fordul a világ kereke, mostantól te ide mindig bekopoghatsz, s ha más nem, egy tányér meleg levest fogsz kapni.”

„L” címmel adtam ki ötven írásomat ötvenedik születésnapomra. A korábbi bukott miniszterelnök írta az előszót. Ebben így fogalmaz rólam: **„Hivatása: keresztény értelmiségi”**. Volt mesterem pedig írásaimról mondja, hogy *Veritatis Splendor*, az igazság (fel)ragyogása. Mottó a könyvbe pedig Pilinszky Jánostól került: „Amiként kezdtem, végig az maradtam.” Azt hiszem, mi, „Kissek”, mind az öten így vagyunk, ennyire tellett. Talán elég. Mert egy ferences diák először próbáljon meg „csak” felsőfokú keresztény, magyar ember lenni, amolyan „jógyerek”. Nem könnyű, de a többit a Gondviselő megadja.

Mint épp most, a karácsonyi levest. Leteszem a hetedik kanalat: „Mennyei Atyánk, kérünk, áld meg ételünket és italunkat, hogy javunkra váljanak...” Jóétvágyat! Pax et bonum!

Sugározta ferences szívének melegét

* Halálának 40. évfordulóján Németh Antal P. Piusz ferences szerzetesre emlékezünk

Negyven éve annak, hogy életének 78., szerzetességének 62. évében 1980. december 6-án mélységes nyugalommal és derűs lélekkel viselt hosszas szenvedés után adta vissza lelkét hűséges Teremtőjének szeretett osztályfőnökünk, Piusz atya.

A Sopron megyei Fertőrákoshoz tartozó Piuszpusztán született 1903. július 15-én mélyen vallásos szülőktől. Nekünk is többször emlegette, hogy édesapja fegyőr volt Sopronkőhidán, édesanyja Boldogasszonyból származott.

1918 nyarán lépett be a mariánus ferences rendbe, majd szerzetesi életének állomásai: Veszprém, Zalaegerszeg, Nagykanizsa, Búcsúszentlászló, Andocs. 1936-tól az esztergomi ferences gimnázium történelem-földrajz szakos tanáraként sugározta ferences szívének melegét növendékei felé. Közben 1950-53 között Szentendrén tanított, utána haláláig ismét kedves városában, Esztergomban élt.

Élete méltán beleillenek a *Fiorettibe*, Szent Ferenc virágoskertjébe. Első fogadalmától kezdve Szent Ferenc példája, tudatos egyszerűsége, szerénysége, derűs felfogása, szelídsége vezette az élet napfényes ösvényein és a sebeket fakasztó keresztúton egyaránt. Szinte minden tanárunknak volt gúnyneve, őt azonban mindig csak Piusz atyának hívtuk, első órán megtanulva azt, hogy a latin pius szó magyar jelentése: kegyes, jámbor, jószágos, szent és kötelességtudó. Ő valóban az volt.

Nagyszerű nevelő volt, szent volt előtte az a hivatás, és igazi apostoli tevékenységnek

tekintette azt. Szerette és tisztelte a tudományt. Kevés öregdiákársunk előtt ismert, hogy Mojzes Ferencsel együtt lefordította az osztrák lelki író, Franz Spirago *A boldogságos Szűz* című kötetét (Szent István Társulat, Budapest, 1936), amely a mariológiai irodalom egyik gyöngyszeme, és elolvasását minden volt diákársamnak jó szívvel ajánlom! Krisztusi szeretettel nézett növendékeire, becsületos kereszténnyé akarta nevelni őket, és lelkiismeret-furdalást érzett – amit nem egyszer osztályfőnöki órákon is elmondott – vajon megtesz-e minden tőle telhetőt e téren? De ugyanakkor ferences türelemmel és jóssággal törődött a rábízott öregekkel és betegekkel is, élete utolsó éveiben – míg a betegség el nem hatalmasodott rajta – nagy türelemmel ápolta az arra rászoruló rendtársait. Mint az Esztergomi Szent Antal Ferences Szeretetotthon igazgatója az ostrom alatti és azt követő években is alázatosságból példát mutatva, személyesen végezte a rászorultak javára a gyűjtést.

Történelemóráin mindig arra törekedett, hogy diákjainak átfogó történelemszemlélete legyen. „A részleteket, az évszámokat megtanulhatjátok a könyvből – mondta nem egyszer –, de tisztán kell látni a világot és a magyarság történetét és főleg identitását.” Emlékeimbe cseng az a váteszi mondata 1966-ban, az érettségi évében: „Csak idő kérdése az, hogy a szocializmusnak vége lesz...”, és indokolásként hozzátette: Az európai biztonsági konferenciára a Varsói Szerződés tett konkrét javaslatot, és azt a NATO elfogadta. Valami briliáns éleslátás sugárzott ebből a következtetéséből, és igazga lett: a helsinki záróokmányt 10 éven belül aláírták.



Szobája berendezésében is a ferences egyszerűsége törekedett. Kicsiny könyvespolcán két jeles kötetre emlékszem, az egyik az ötkötetes piros *Hóman-Szekfű: Magyar történet* (az egyetemen Szekfűt is hallgatta, de tudott róla kritikusán beszélni), a másik pedig a Bangha Béla által szerkesztett *Katolikus Lexikon*. Egyik órájára behozta a lexikon egyik kötetét, és megmutatta milyen gyenge minőségű papíron van kinyomva ez a lexikon, majd hozzátette: „És még azt mondják, hogy a két háború között milyen gazdag volt az egyház”. Kiváló bűvára volt a középkori egyházi történetnek, de a rendi történelemnek is, és erre nagy kedvvel tanította a rendi növendékeket.

Sokat kutatott a veszprémi egyházmegyével kapcsolatban is, fő kutatási területe a Veszprémi Székeskáptalan hiteles helyei voltak. Ezt az anyagot magam is szerettem volna a veszprémi Laczkó Dezső Múzeum évkönyvében megjelentetni, s amikor halála előtt még forszíroztam ennek kiadását, akkor rendkívül szerényen csak annyit mondott, hogy ő már ezt nem tudja publikálásra alkalmas állapotba hozni, de majd egyszer csak valaki kézbe veszi, és összegyűjti az ő kutatásait. (Halála után a kézirat korrektúrájára dr. Sík Ába rendtársát kértem fel, de sajnos már ő sem tudta sajtó alá rendezni.)

Nagy boldogsággal töltötte el viszont az, hogy a ferences könyvtárból a hozzá forduló szakembereket segíthette, különös tekintettel a latin nyelvű kötetekre. Alázatosságára és fraternitására nagyon jellemző az, amit egyszer – helyettesítve latintanárunkat – mondott: „*Szegény Gergely atya, aki tudjátok, kiváló nyelvész, milyen nehezen viselheti el a zsolozsmák alatt rendtársainak rossz latin kiejtését.*”

Sokat tanultunk tőle emberségben, tartásban is. Már egyetemista voltam, amikor egy levélben felhívta a figyelmemet arra, hogy még a mohamedánok is tesznek valami Allahra utaló jelzést levelük kezdetén, te is tedd ki a kis keresztet, azzal kezdj leveledet, megvallva hitünket!

Befejezésül még egy utolsó személyes emlék: csodálatosak voltak velem az osztálykirándulások. Olyan szinten próbálta belénk csepegtetni a kultúra magjait, hogy az több mint fél évszázad után is emlékezetes maradt. Pécsi kirándulásunk alkalmából rendkívül szerényen, de határozottan mindig kiegészítette az idegenvezető mondanivalóját, felhívva figyelmüket a város ókeresztény, középkori, barokk értékeire. Igazán elemében azonban akkor volt, amikor Sopronban szeretett városát ő mutatta be nekünk. Mindig büszke volt Sopronra, ottani polgárnak vélte magát, de sokat emlegette Alajos nevű öccsét, aki ugyan egyházi jogi doktor volt, de Sopron elismert helytörténészeként igen maradandót alkotott.

1980. december 11-én gyászszolozsma és koncelebrált szentmise után helyezték el testét a boldog feltámasztás reményében a ferences templom kriptájába. Azóta minden osztálytalálkozón ott imádkozunk lelki üdvéért. Végakarataiban a következőket írta: „*A jó Isten fizessen meg mindenkinek az értem mondott szentmiséért, kereszttüti ájtatosságért, minden imáért, fohászáért! A gyászáért, utazásáért és minden legkisebb fáradságért.*” Gyászjelentésében a Naphimnusz részlete áll: „*Boldogok, kik magukat megadták a Te szent akaratodnak...*” Igazi ferences lelkisége hordozója volt...

DR. UDVARHELYI OLIVÉR (1966/H)



Ajándékká tudtunk válni egymás számára

* Híradás a 2000-ben végzett A osztály 20. érettségi találkozójáról

Lovász Rajmund atya 2000-ben végzett A osztályának 20. érettségi találkozója július 3. és 5. között került megrendezésre. A két együtt töltött nap emléke úgy él bennem, mint egy meghitt családi ünnepé, hiszen ünnep volt a lelkünkben, a maga mély és valódi értelmében. E két nap alatt ajándékká tudtunk válni egymás számára, a szeretet, az elfogadás és a meghallgatás ajándékává.

Péntek este, immár hagyományosan Bánhidya András barátunk otthonának kertjében üdvözölhettük egymást, és egy igen jó hangulatú vacsora keretében örülhettünk a viszontlátásnak. Az este során egy videófelvétel segítségével felidézhetjük a 21 évvel ezelőtti erdélyi osztálykirándulásunk élményeit is. A szombat délelőtti osztályfőnöki óra, melyen egy rövid időre Rajmund atya is részt tudott venni, a személyes beszámolókkal telt. A 31 fős osztályból 25-en együtt voltunk, néhány osztálytársunkkal 20 éve most találkoztunk először. Közvetlenül és őszintén tudtunk megnyílni egymás számára, bizonyosságot adva annak a köteléknek az erősségéről, amit az idő és a térbeli távolság nem tudott meggyengíteni. A találkozó központi és legszebb eseménye a hálaadó osztálymisénk volt,

amit különösen bensőségessé és meghitté tett, hogy mind a négy pap osztálytársunk – Cséry Gergő, Ferenci Richárd, Jakab Zoltán és Komáromi Előd – együtt állhatott az oltár körül. Osztálytalálkozónkat szervezett külső program is gazdagította, szombat délután ellátogattunk Kesztölcire a Szivek Pincébe. Borkóstoló, majd dűlőtúra, a hegyen csodás panoráma és további kiváló borok fogyasztása mellett egy nagyszerű hidegtálas vacsora is várt ránk. Vendéglátóink, Szivek Péter és Szivek György felejthetetlen élménnyel ajándékoztak meg minket, és ott fent a hegyen a zsoltár szavai élő valósággá váltak számunkra: „*Füvet sarjasztasz az állatoknak, és növényeket az ember szolgálatára, kenyeret adsz a földből, és bort, hogy vidámsítsa az ember szívét.*”

DR. MOLNÁR ANDRÁS (2000/A)

2020. október 9-én A *krízisek is építenek bennünket* címmel tartott előadást dr. Varga Kapisztrán atya házfőnök, gimnáziumunk lelki igazgatóhelyettese, mentálhigiénés szakember Szombathelyen, a Szent Erzsébet Ferences Plébániaoratóriumában. A *Ferences esték* keretében szervezett előadásában Kapisztrán atya arról elmélkedett, hogy miként lehet a mindennapjainkban előforduló gondokat, problémákat ferences lelkiséggel, szellemiséggel kezelni.

2020. október 17-én *Hűség és megújulás* címmel tartottak online konferenciát a szerzetesrendek szétszórátásának 70. és újraindulásának 30. évfordulójáról. A köszöntőt fr. Kiss Didák OFM, a Magyarországi Szerzeteseljárók Konferenciájának Irodája irodavezetője tartotta. A konferencia műsorvezetője prof. dr. Gárdonyi Máté öregdiák (1988/A), tanszékvezető, egyetemi tanár volt. Az eseményt a Bonum Televízió élőben közvetítette.

2020. október 21-én dr. Mátyus Anna gyermekpszichiáter tartott előadást gimnáziumunk nevelőtestületének.

Október 23-ai nemzeti ünnepünkön az énekkar és a diákok szereplésével – dr. Marek Viktor tanár úr és Pálmai Árpád karnagy, egyházzenei szervezésében – október 22-én az iskola méltó módon emlékezett meg az '56-os forradalom mártírjairól és hőseiről. Hálásan köszönjük *Földváryné dr. Kiss Réka* történész, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnökének felemelő, értekes előadását!



2020. augusztus 22-23. között tartotta 60 éves érettségi találkozóját az 1960-ban érettségizett humán osztály. Köszönjük dr. Szeidl György (1960/H) öregdiákunknak, hogy megküldte a találkozón készült fényképszeállítás egy részét.



Majnek Antal OFM munkácsi megyéspüspök az esztergomi ferences templomban diakónussá szentelte fr. Szabó Péter ferences szerzetest, öregdiákot (2011/B), iskolánk prefektusát. Az Egyház hagyománya szerint acra borulva készült fel a szentelés pillanatára, közben a jelenlévő hívek közönsége a Mindenszentek litániáját énekelte. Püspök atya kézzel írt imáját követően Péter testvér magára öltötte a stólit és a dalmatikát. A jó Isten áldása kísérelje életét és szolgálatát!

2020. november 14-én 16.00 órakor az „egyházi iskolák elhunyt tanáraiért és diákjaiért” mutattak be szentmisét a Margit körüti ferences templomban. A szentmise főcelebránsa Görbe László piarista szerzetes volt. A rendezvényt az idén 30 éves Pax Hungarica Keresztény Diákszervezetek Szövetsége és a Szentendrei Ferences Gimnázium Öregdiákjainak Országos Egyesülete szervezte.

2020. november 29-én, advent első vasárnapján, világméretű imnapot szervezett a római központú Ferences Világi Rend. Felhívásukban minden világi ferences testvértől, nővértől kérték a szeráfi rózsafüzér, „ferences korona” elimádkozását akár egyénileg, akár közösségben, családban, plébánián. A Ferences Világi Rend tagjai

világszerte 116 országban vannak jelen, körülbelül háromszázezer taggal, ebből Magyarországon 450 taggal.

A koronavírus-járvány második hulláma miatt november 10-én 9-11. osztályos tanulóink áttértek a digitális munkarendre.

felhívás

Kedves Öregdiáktársak! Kérjük mindazokat az öregdiáktársainkat, akik a 2020-as évre vonatkozó tagdíjat még nem fizették be, 2020. december végéig legyenek szívesek pótolni! A tagdíj mértéke 2020-ban: 4.030 Ft/év, amelyet átutalással is befizethettek. A Pax et Bonum Esztergomi Ferences Diákegyesület számlaszáma: 12025000-00135481-00100003. Nemzetközi bankszámlaszám IBAN: HU11 1202 5000 0013 5481 0010 0003. Lévn, hogy az elmúlt évtizedek során több azonos nevű diák érettségizett gimnáziumunkban, az átutalásnál kérjük, hogy a befizető beazonosítása érdekében a „Közlemény” rovatba szíveskedjetez röviden beírni a lakcímet és az érettségi évét, valamint az évszámot, hogy melyik évre szól a befizetés.
Köszönjük szépen!

köszönetek

A „Jó tanuló – jó sportoló-díjat” Tóth Tibor öregdiákunk (1955/R) alapította. Ezt a díjat minden évben a ferences gimnázium érettségiző diákjai közül a legjobb tanuló és legjobb sportoló kapja. Az alapító halála után volt osztálytársai felajánlották, hogy az elkövetkező években továbbviszik a hagyományt, és vállalták a díjjal járó kötelezettségeket. Íme, azok névsora, akik támogatóivá válnak egy végzős diáknak: *dr. Antóny Gábor, Borbély Gábor, Dobay Pál, özv. Guzli Lászlóné, özv. Henyei Jánosné, Péterváry Pál, Prokopp István, dr. Sal István, Saári Dénes, Sulyok Bertalan, özv. Tóth Tiborné.* Cselekedtük példaértékű, hálás szívvel köszönjük!

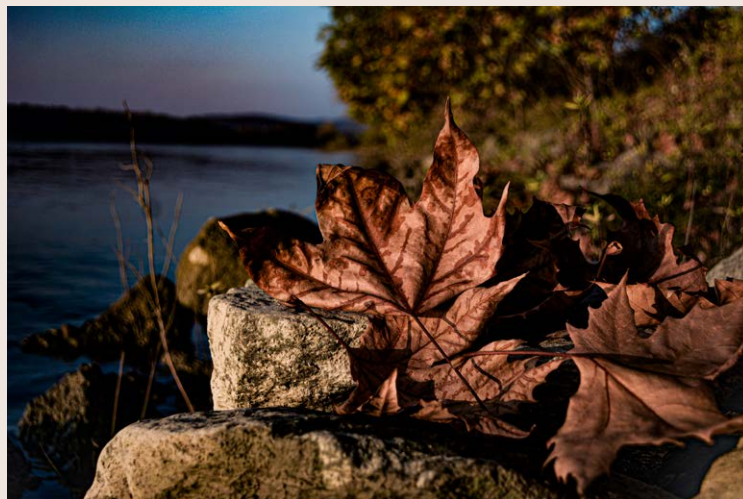
Köszönjük a Könyvtárellátó Nonprofit Kft.-nek, hogy a Trianoni békediktátum aláírásának 100. évfordulója alkalmából, a centenáriumi program keretében megajándékozta érettségiző tanulóinkat Jankovics Marcell *Trianon* esszéjével és Száraz Miklós György fotókkal is szemléltető Fájó Trianon című kötetével. Összesen 52 végzős diákunknak adtuk át az ajándékot. *„Bízom benne, hogy a Könyvtárellátó Nonprofit Kft. közreműködésével az Ön által vezetett intézmény végzős diákjaihoz eljuttatott kiadványok tartalmas és hasznos kiegészítői lesznek azon olvasmányaiknak, melyek történelmi múltunk e korszakát ismergetik, megerősítve a magyarság országhatárok feletti összetartozásának tudatát, önazonossága kifejezését és védelmét.”* (Részlet Tóczik Zsolt ügyvezető igazgató intézményvezetőkhöz címzett leveléből)



2020. november 23-án első alkalommal tesztelték dolgozóinkat. Köszönjük a COVID-tesztelést végző lelkes és rátermett orvostanhallgatóknak és az őket szállító egyetemi hallgatóknak a kiváló együttműködést. Részükről is, intézményünk részéről is minden adott volt ahhoz, hogy az előírásokat betartva, biztonságos körülmények között és jó hangulatban történjen a tesztelés.

gratuláció

Szabó Zalán Péter gimnáziumunk 8/A osztályos tanulója a *„Wir entlang der Donau”* fotópályázat őszi fordulójában a legjobb német nyelvű kommentárért elnyerte a Német Nemzetiségi Önkormányzat különdíját.



Mindenki a saját szűrőjén keresztül látja és hallja a világot. Akár egy levélen keresztül is láthatunk meg, ragadhatunk ki részleteket a világból. Én ezt a részletet ragadom ki az esztergomi napsütötte délutánból. / Jeder sieht und hört die Welt durch seinen eigenen Filter. Wir können sogar die Feinheiten des Lebens durch ein Blatt eines Baums sehen. Ich zeige dieses Detail an einem sonnigen Herbstnachmittag in Esztergom.

2020. augusztus 15-én, Nagyboldogasszony ünnepén adta át dr. Erdő Péter bíboros a Szent Adalbert kisérem fokozatát az Esztergomi Bazilikában. Sági József öregdiákunk (1956/R) is kitüntetésben részesült. *„Sági József úrnak, az Esztergom-Belvárosi Szent Péter és Pál Plébánia képviselőtestülete volt alelnökének és a plébánia gondnokának a templom és plébánia közel fél évszázadon át végzett karbantartásáért, a beteglátogató csoport szervezéséért és az abban végzett szolgálatért, a plébániai nyugdíjas klub vezetéséért.”*

2020. október 15-én prof. dr. Fedeles Tamás öregdiák (1992/A), a Pécsi Tudományegyetem oktatási rektorhelyettese Bolyai-plakettben részesült.

2020. október 20-án Végheő Tamás öregdiák (1990/A), a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola rektora Fraknói Vilmos-díjban részesült.

2020. október 21-én Kucsák Gábor öregdiák (1965/R) Migazzi Kristóf-díjban részesült.

2020. október 22-én Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetésben részesültek Kipke Tamás öregdiák (1970/B), Tánics Mihály-díjas újságíró és Horváth János öregdiák (1972/A), címzetes apát, címzetes kanonok, esperes, a Kállósemjéni Római Katolikus Egyházközség plébánosa, valamint Szerdahelyi Csongor Tánics Mihály-díjas újságíró, a Ferences Sajtóközpont igazgatója.

gyászjelentés

† **Sasdombi Alajos** öregdiák (1971/A) 2020. szeptember 25-én hunyt el. Temetése 2020. október 2-án volt a neszélyi temetőben. Nyugodjék békében!

† **Végvári Csaba** ferences tanulótlárs (1958/R) 2020. október 18-án hunyt el. Ifjúkora óta az Amerikai Egyesült Államokban élt, életét a tudományoknak és a kutatásnak szentelte, többek között a NASA űr-kutató hivatalának is egykori munkatársa volt. Nyugdíjba vonulása után visszatért szülőföldjére, Százhalombattán telepedett le. Gimnáziumunkhoz, volt osztálytársaihoz való kötődése mindvégig megmaradt. Nyugodjék békében!

† **id. Vojczek Tibor** öregdiák (1966/R) 2020. október 26-án hunyt el. Temetése 2020. november 12-én a piliscsési temetőben volt. Nyugodjék békében!

† **Ferenczy József** ferences tanulótlárs (1960/R) 2020. november 11-én hunyt el. Temetése 2020. november 20-án a miskolci temetőben volt. Nyugodjék békében!



† **Harcsa Gábor** öregdiák (1962/R), kohómérnök, újságíró, sportvezető 2020. november 19-én hunyt el. Nyugodjék békében!



† **Főtisztelendő Gruber Géza** ferences öregdiák (1965/H), érdemes esperes, ny. lelkipásztor, életének 75., papságának 51. évében hosszú, békességben, türelemmel és méltósággal viselt betegség következtében 2020.

november 19-én elhunyt. Géza atya 2020. június 21-én ünnepelte aranymiséjét a verőcei Migazzi Idősek Otthonában. A hálaadó szentmise ünnepi szónoka Marton Zsolt váci megyéspüspök volt. „A klasszikus papi típusok közé tartozott. Komolyan gondoskodott híveiről, a szentségek kiszolgáltatásával, hitoktatással és az egyéb lelkipásztori és adminisztratív teendők végzésével. Barátságos egyéniség volt, odaadó papi életet élt.” (Kivonat a gyászjelentéséből). Temetése 2020. december 4-én volt Verőcén, a helyi temetőben helyezték örök nyugalomra. Nyugodjék békében!

(Forrás: www.magyarokurir.hu)



† **Márk Vince P. József OFM**, a Kiseb Testvérek Szent István Királyról nevezett Erdélyi Rendtartományának neszora, legidősebb szerzetese, életének 94., szerzetességének 66., papságának 63. évében 2020. novem-

ber 6-án elhunyt. József atya 1927. szeptember 28-án született Csíkszenttamáson. „Jó tanítók és jeles papok neveltek, ministráltunk, szerepelni jártunk az egyház és iskola keretében.” 1957. november 24-én Márton Áron püspök Gyulafehérváron pappá szentelte. P. Daczó Lukács OFM kérésére 1970-ben Csíksomlyóra került, ahol haláláig a Csíksomlyói Segítő Szűz szentélyében szolgált. Ez idő alatt volt házfőnök, templomigazgató valamint a kolostor és a kegyhely történetírója. Az 1990-es éveket követően nagy szerepe volt a csíksomlyói pünkösdszombati fogadalmi nagybúcsú újraszervezésében. „Amikor ide kerültem, a helybeliek jártak csak a templomba, de a búcsúkat megtartottuk. Ezt nem üldözték, de ellenőrizték. Csak a templomban volt a búcsú, a templom elé sem volt szabad kijönni. A nép részt vett a szentmisén, csoportonként kimentek a hegyre, de búcsús menet nem lehetett, még egy keresztel sem. 1990-ben már 80 ezer ember volt a templom előtti téren. Utána kétannyi, a harmadik évben már nem fértek el a téren, akkor határozták el, hogy kiviszik a szentmisét a két Somlyó közé. (...) Albert atyával ketten kimentünk, felmértük a helyet, az oltár helyét, a nép elhelyezését eltervezttük, és 1993 pünkösdjén megvalósítottuk. (...) A búcsú lényege a Mária-tisztelet, búcsújárás, bűnbánattartás, lelki megtisztulás” – mondta József atya.

Hosszú éveken át a kegytemplom orgonáján is játszott, a kegyhely múltját kutatta, régi egyházi énekeket gyűjtött, a templomban megtalálta régi könyveket tanulmányozta, részt vett ezek megmentésében. A Csíksomlyói Segítő Szűz tiszteletére több éneket szerzett, valamint több búcsús énekhez írt orgonakíséretet, számos írása jelent meg a kegyhellyel kapcsolatosan. Sokak gyóntatója és lelkivezetője volt, erejéhez mérten a legutolsó pillanatig a lelkek gyógyításán fáradozott. „Boldog nyugdíjas vagyok, még tudok gyóntatni, s azt végzem is. Hallásom megtompult, de tisztán meghallom, ha kimondják a bűnöt, és feloldozom. Mi lelki lelki emberek vagyunk, az Istennel élünk, nem félünk se a haláltól, se a jövőtől, mert akinek szolgálunk, annak gondja lesz ránk az örök életben” – mondta József atya. Temetése 2020. november 9-én a csíksomlyói kegytemplomban volt. A kegytemplom kriptájában helyezték örök nyugalomra. Emléke legyen áldott! (Fotó és idézetek: <https://markjosef.home.blog>)



Öregdiákunktól érkezett

2020. július 4-5-én tartotta 60 éves érettségi találkozóját az 1960/Reál osztály. Nálunk régi szokás, hogy nemcsak az együtt érettségizők jönnek el emlékezni, hanem a közösségünkhöz ragaszkodó volt osztálytársak, azaz egykori tanulótársak is. 15-en gyűltünk össze ebből az alkalomból, 8-an sajnos nem tudtak eljönni a pandémia és egyéb gondok miatt. Az iskola nevében Radics Dávid prefektus, templomigazgató atya fogadott és tájékoztatott minket az iskola mai életéről, majd átadta a Gyémántokleveleket a hat fő, gimnáziumban érettségizett öregdiáknak. Az idő sajnos nem állt meg, azóta két volt osztálytársunktól – Ferenczy Józseftől és Huszár Imrétől –, akik ott voltak a találkozón, már búcsút vettünk. Frankás üdvözléssel: dr. Göbel József (1960/R)

Érettségi találkozók időpontjai 2021-ben

Kedves Öregdiákjaink! Az elmúlt években sok feszültséget okozott az érettségi találkozók időpontjának véglegesítésével kapcsolatos egyeztetés. A legtöbb osztály a június első időpontban szerette volna tartani találkozóját, ezért úgy döntöttünk, hogy az idei évben először az időpontokhoz hozzárendeljük az osztályokat. Tájékoztatunk Benneteket, hogy kollégiumunkban egy időpontban csak *kilenc* osztályt tudunk fogadni. Szeretettel kérünk Benneteket, hogy találkozótokat kizárólag a lentiekben meghirdetett időpontokban szíveskedjétek megszervezni, ne térjétek el a megadott időpontoktól! Amennyiben a meghatározott időpont *komoly ok miatt nem* megfelelő számotokra, kérjük, jelezzétek felénk, ebben az esetben próbálunk közösen valamilyen megoldást találni.

Az érettségi találkozók zavartalan lebonyolítása érdekében a kisegítő személyzet (*adminisztratív, takarítók, konyhai dolgozók és portások*) szeretettel áll rendelkezésetekre. Az ettől eltérő időpontokban dolgozóink nyári pihenőszabadságukat töltik. Jelenleg is építkezés folyik az intézményben, a nyár folyamán pedig egyéb felújítások is várhatóak. Szorgalmi időben sajnos nincs lehetőségünk és kapacitásunk a találkozók megszervezésére. A kollégiumi háló elrendezéséből, kialakításából adódóan *családok, hölgyek, gyermekek külön elszállásolására* nincs lehetőségünk! A szervezéssel kapcsolatos egyeztetés és időpontfoglalás 2021. január 4-től január 15-ig lehetséges *Kedves Ilona iskola-titkárnál* személyesen vagy telefonon (nem ímélnben!). Telefonszáma munkanapokon, munkaidőben: 20/376-9632. A találkozó szervezéséhez szükséges megrendelőlapot az egyeztetést követően az osztálytalálkozó-szervezőnek küldjük meg ímélnben.

Az érettségi találkozók időpontjai:

2021. június 18-19-20., (péntek-szombat-vasárnap); **2021. június 25-26-27.**, (péntek-szombat-vasárnap); **2021. július 2-3-4.**, (péntek-szombat-vasárnap).

2021. június 18-20. között
az alábbi osztályokat várjuk:

1961/H, 1961/R, 1966/H, 1966/R, 1971/A, 1971/B, 1976/A és 1976/B

(Ebben az időpontban az érettségi vizsgák miatt több osztályt nem tudunk fogadni!)

2021. június 25-27. között
az alábbi osztályokat várjuk:

1981/A, 1981/B, 1986/A, 1986/B, 1991/A, 1991/B, 1996/A, 1996/B és 1996/C

2021. július 2-4. között
az alábbi osztályokat várjuk:

2001/A, 2001/B, 2001/C, 2006/A, 2006/B, 2011/A, 2011/B, 2016/A és 2016/B

Fontos! Az 1956-ban érettségizett öregdiákjainknak az iskola egy korábbi időpontban szervezi meg a találkozót, ennek részleteit az érintettekkel a későbbiekben közöljük.

Köszönjük a megértéseket és együttműködéseket, szeretettel várunk Benneteket!

HIRSZERKESZTŐ: KEDVES ILONA

